СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск —4.54, 21.35, 16.41;
Віцебск —4.37, 21.32, 16.55;
Магілёў —4.44, 21.24, 16.40;
Гомель —4.50, 21.12, 16.22;
Гродна —5.12, 21.47, 16.35;
Брэст —5.20, 21.40, 16.20.
МЕСЯЦ:
Поўня 14 ліпеня.
ІМЯНІНЫ:
Кузьмы і Дзям'яна, Ангеліны; Марцэліна.

ЗВЯЗДА

14 ЛІПЕНЯ 1992 г.
аўторак, № 139 (21917)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1 рубель

РОЗГАЛАС

БЕЗ ДАЖДЖУ НЕ ВЫТРЫВАЦЬ

Гарачае надвор'е, якое ўсталявалася ў Беларусі, можа прывесці да страт збожжа, цукру, сіласу і сена.

Ласкавае сонца, якому мы так радуемся на пачатку вясны і змрочнай восеньскай парой, становіцца жорсткім і небяспечным у гэтыя ліпеньскія дні. Як паведаміла начальнік сектара аграметэапрагнозаў Белгідрамета Галіна Іванчук, умовы фарміравання ўраджаю яравых збожжавых культур, агародніны, цукровых буракоў і траў другога ўкосу былі і застаюцца дрэннымі. На большай частцы тэрыторыі рэспублікі запасы вільгаці ў глебе нізкія. Толькі ў ліпені дэфіцыт ападкаў склаў 30—70 працэнтаў. З 1 па 10 ліпеня выпала ўсяго 5—20 міліметраў ападкаў. Гэта складае 25—85 працэнтаў. Толькі ў асобных месцах дажджы радавалі сваёй прахаладай і свежасцю.

У многіх месцах у выніку засухі пасевы пашкоджаны. Пажоўкла і скруцілася лісце ў яравых на пазанальных участках метэастанцый Гродна, Вілейкі, Шаркоўшчыны, Мінска, Валожына, Мар'інай Горкі.

— Дэфіцыт ападкаў і нізкі ўзровень вільгаці, — падкрэсліла Г. Іванчук, — прывядзе да нетаварнасці зерня.

А гэта значыць, што багатага ўраджаю не будзе. Прыкра. У бліжэйшыя тры дні будзе спякота. Сярэдняя тэмпература ўдзень 25—30 градусаў. Але потым на краіну спадзе — да 20—25 градусаў. І ёсць надзея, што ў асобных раёнах пройдуць дажджы. Так паведамілі сіноптыкі.

Марыя ДАБЖЫНСКАЯ.

ЧАКАЕМ СУСТРЭЧЫ У ГЕРВЯТАХ

У панядзелак 13 ліпеня Станіслаў Шушкевіч размаўляў з Прэзідэнтам Румыніі Іонам Іліеску, які знаходзіцца з візітам у Беларусі, а 14 ліпеня Старшыню Вярхоўнага Савета Беларусі чакае новая сустрэча на ўзроўні кіраўнікоў дзяржаў. Як стала вядома карэспандэнту БЕЛТА з добра інфармаваных крыніц, праблемы нацыянальных меншасцей — беларускай у Літве і літоўскай у Беларусі — будуць абмяркоўвацца на сустрэчы Старшынь Вярхоўных Саветаў гэтых дзяржаў. Яе правядзенне намечана ў беларускай вёсцы Гервяты, недалёка ад беларуска-літоўскай граніцы. Сустрэча Станіслава Шушкевіча і Вітаўтаса Ландсбергіса пачнецца 14 ліпеня ў другой палавіне дня. Мяркуецца, што ў Гервятах будуць закрануты і іншыя праблемы, якія маюць інтарэс для абодвух бакоў.

(Кар. БЕЛТА).

"RANK XEROX" У БЕЛАРУСІ

Сёння ў Мінску адкрываецца выстаўка-продаж абсталявання сусветна вядомай фірмы «Рэнк Ксеракс». Выстаўку арганізуе і праводзіць аддзяленне фірмы (гандлёвы прадстаўнік фірмы — цэнтр навукова-тэхнічных паслуг «ГРАНО».

Некалькі слоў пра фірму «Рэнк Ксеракс».

Яна ўваходзіць разам з «Ксеракс карпарэйшн» (ЗША), «Фуджы Ксеракс» (Японія), «Модзі Ксеракс» (Індыя) у сямейства «Ксеракс», гадавое абарачэнне якога 30 мільярдаў долараў, а колькасць працуючых у фірмах дасягае 150 тысяч чалавек. У 1990 годзе ўся гама капіравальных машын фірмы «Ксеракс» была прызнана лепшай у свеце. Шэраг машын названы «чэмпіёнамі свету» ў сваіх класах (у прыватнасці, машыны Ксеракс 5014 і 1090). Фірма «Рэнк Ксеракс» знаходзіцца на рынку былога СССР з пачатку 1964 года і імкнецца ўтрымліваць свае пазіцыі таксама на тэрыторыях цяперашніх дзяржаў СНД.

Пра выстаўку.

На выстаўцы будзе прадстаўлены шырокі дыяпазон капіраразмнажальнай тэхнікі, а таксама лазерныя прынтэры, тэлефаксы і г. д. Цэны на іх могуць задаволіць любую арганізацыю, прадпрыемства ці банк, зацікаўленыя ў набыцці лепшай у сваёй галіне агратэхнікі. На прададзенае абсталяванне ўстанаўліваецца гарантыйнае абслугоўванне на працягу 12 месяцаў пасля даты продажу.

Тадэвуш Крывеня:
«МОЖНА НЕ ХВАЛЯВАЦЦА— ГОЛАД РЭСПУБЛІЦЫ НЕ ПАГРАЖАЕ»

Некалькі месяцаў назад дзе-нідзе ў натоўпах, штурмаваўшых гастраномы, можна было пачуць рэплікі накшталт: «Хутчэй бы ўсё падаражала — абрыдлі гэтыя чэргі!». Сёння такіх слоў ужо не пачуеш. Мы нарэшце зразумелі, што механічны рост цэн праблем дэфіцыту не вырашае. Сапраўды — цэны амаль на ўсе прадукты павысіліся ў дзесяткі разоў, а «прыстойнага» кавалка мяса ці каўбасы па-ранейшаму без чаргі не купіць. І за цукрам людзі стаяць гадзінамі і запісваюцца ў даўжэзныя спісы. І за тварагом трэба пабегаць. Праўда, з'явіліся бананы — на кожным кроку і па прымальных цэнах.

Вядома, можна прыгадаць зусім нядаўнія часы, калі ў магазінах наогул нічога не было, і параўнанне будзе яўна на карысць сённяшняга дня. Але, згадзіцеся, сітуацыя вельмі далёкая ад ідэальнай — гэта значыць, калі чалавек заходзіць у першы ж магазін і набывае ўсё, што трэба. І людзі па-ранейшаму апантана запасаюцца і чакаюць «чорных» дзён.

Што вызначае сёння сітуацыю з забеспячэннем насельніцтва прадуктамі? З гэтым пытаннем карэспандэнт «Звязды» звярнуўся да першага намесніка міністра гандлю Рэспублікі Беларусь Тадэвуша Крывені.

— Я не пагадзіўся б з тым, што сітуацыя такая змрочная. Па ўсіх асноўных прадуктовых таварах у нас зараз не існуе праблемы рэсурсаў, наадварот — рэсурсы такія, якіх не было ніколі раней. Запас масла, напрыклад, на 1 ліпеня склаў 8.600 тон, гэта амаль на паўтары тысячы тон больш, чым у мінулым годзе.

— Затое ў чэрвені па талонах была ўстаноўлена рэкордна нізкая норма — 300 грамаў.

— Мы свядома на гэта пайшлі. Знізілі норму на адзін месяц (ад чаго, упэўнены, ніхто асабліва не пацярпеў), затое зэканомленае масла памянялі ў Расіі на цукар-сырэц. Сёння масла зноў шмат, і запасы яго растуць, бо зараз якраз перыяд, калі яно вырабляецца (з мая па верасень). Гэтым прадуктам мы будзем добра забяспечаны. Шмат у нас сыроў — нават цяжкасці з іх рэалізацыяй. Нармальнае становішча з малочнымі прадуктамі — калі тут узнікаюць пытанні дэфіцыту (той жа тварог), дык яны ў асноўным арганізацыйнага плана.

Не павінна быць цяжкасцей нават з цыгарэтамі. На 1 ліпеня мы мелі астатак 3 мільярды 873 мільёны штук (у ліпені мінулага года 3.510 мільёнаў). І гэта нягледзячы на тое, што нашым асноўным пастаўшчыком па-ранейшаму з'яўляецца адзіная ў рэспубліцы Гродзенская тытунёвая фабрыка.

— А як будзе з цукрам? Я, напрыклад, за чэрвень так свае талоны і не атаварыў, многія мае знаёмыя таксама.

— У чэрвені мы далі на Мінск на 500 тон больш, чым належыць, каб атаварыць усе талоны, і ўсё роўна, кажуць, не хапіла. Справа ў тым, што ў Мінску слаба кантралюецца выдача талонаў, іх выкарыстанне. Да таго ж, моцная паліграфічная база, а як вынік — шмат фальшывых талонаў.

(Заканчэнне на 3-й стар.).

ВЫСТУПЛЕННЕ МІХАІЛА МЯСНІКОВІЧА НА СЕСІІ ЭКАСАС

Як паведамілі з аддзела інфармацыі МЗС рэспублікі, у нью-йоркскай штаб-кватэры ААН працягваюцца пасяджэнні высокага ўзроўню сесіі Эканамічнага і сацыяльнага савета (ЭКАСАС) ААН 1992 года. На іх абмяркоўваецца пытанне аб ролі ААН у шматбаковым супрацоўніцтве ў мэтах эканамічнага развіцця.

У рабоце сесіі ЭКАСАС прымае ўдзел дэлегацыя Рэспублікі Беларусь, якая з'яўляецца членам гэтага важнага органа сістэмы ААН. Яе ўзначальвае першы намеснік Старшыні Савета Міністраў Міхаіл Мясніковіч. На першым пасяджэнні ўступнае слова сказаў генеральны сакратар ААН доктар Бутрас Галі. У яго заяве і наступных выступленнях іншых удзельнікаў пасяджэння гаворка ішла аб тым, як павысіць ролю ААН у садзейнічанні сацыяльна-эканамічнаму прагрэсу ў розных дзяржавах і рэгіёнах ва ўмовах вельмі зменлівага міжнароднага палітычнага і эканамічнага становішча.

З пазіцыяй Беларусі па гэтаму пытанню ўдзельнікаў пасяджэння азнаёміў кіраўнік беларускай дэлегацыі Міхаіл Мясніковіч. Беларусь, сказаў ён, як маладая незалежная дзяржава пацвердзіла сваю адданасць прынцыпам Статута ААН,

(Заканчэнне на 3-й стар.).

БУХАРЭСТ—МІНСК: ДЫЯЛОГ БЕЗ ПАСРЭДНІКАЎ

УЧОРА ЗАВЯРШЫЎСЯ АФІЦЫЯЛЬНЫ ВІЗІТ ПРЭЗІДЭНТА РУМЫНІІ ІОНА ІЛІЕСКУ Ў БЕЛАРУСЬ

Хельсінкі — Талін — Мінск — такім быў маршрут румынскага прэзідэнта за апошні тыдзень. Ці выпадкова, што менавіта Беларусь, а не якая-небудзь іншая краіна СНД стала месцам візіту Іона Іліеску ў гэты няпросты для яго краіны час, калі за Прутам, на берагах Днястра гінуць людзі, з якімі румыны размаўляюць на адной мове?

Многія напрамую звязваюць прылёт Прэзідэнта Румыніі ў Мінск з ініцыятывай Беларусі стаць пасрэднікам ва ўрэгуляванні прыднястроўскай праблемы. Праўда, у прынятай «Дэкларацыі аб узаемаразуменні і дружалюбным супрацоўніцтве», — асноўным выніковым дакуменце візіту, — канфлікт на Днястры не згадваецца. Аднак, мяркуючы па тым, што менавіта гэтай тэме была прысвечана большая частка прэс-канферэнцыі Іона Іліеску праблема Прыднястроўя шырока абмяркоўвалася ў Мінску.

Я папрасіў Прэзідэнта Румыніі пракаменціраваць паведамленні расійскіх сродкаў масавай інфармацыі і некаторых афіцыяльных асоб у расійскім кіраўніцтве аб пастаўках у Малдову з Румыніі вялікай колькасці ўзбраенняў, у тым ліку цяжкай бронетэхнікі, а таксама сцвярджэнні аб удзеле ў канфлікце румынскіх ваеннаслужачых.

Іон Іліеску пацвердзіў, што Румынія дапамагае Малдове ствараць узброеныя сілы тым, што пастаўляе ёй стралковую зброю, гарматы і бронемашыны. Аднак ён катэгарычна абверг заявы камандуючага 14-й арміі генерала Лебедзя аб тым, што нібыта малдаўскі бок выкарыстоўвае румынскія танкі і авіяцыю. «Гэта дэзінфармацыя і грубы падман», — заначыў прэзідэнт. Што да румынскіх ваеннаслужачых, то, па словах І. Іліеску, акрамя ваенных назіральнікаў у складзе міжнароднай камісіі, ніякіх іншых вайскоўцаў Румынія ў Малдову не пасылала.

Мяркуючы па абшырных каментарыях Іона Іліеску, прысвечаных гісторыі канфлікту, а таксама яго падрабязных адказах на шматлікія пытанні па гэтай тэме, пазіцыя Румыніі мала змянілася за апошні час. У сціслым выглядзе яна выглядае так:

— асноўны дэстабілізуючы фактар у Прыднястроўі — прысутнасць 14-й расійскай арміі. Расія павінна вывесці свае войскі з тэрыторыі суверэннай дзяржавы;

— Малдова мае права самастойна вырашаць усе свае ўнутраныя праблемы, у тым ліку і са статусам асобных тэрыторый;

— пытанне аб'яднання Румыніі і Малдовы пакуль што не стаіць на парадку дня, аднак у перспектыве яно можа ўзнікнуць.

Іон Іліеску адзначыў, што яму імпануе канструктыўная ўзважаная пазіцыя Беларусі па прыднястроўскай праблеме і што ён высока ацэньвае ініцыятыву Беларусі стаць пасрэднікам у развязцы канфлікту.

Сумесная дэкларацыя, падпісаная С. Шушкевічам і І. Іліеску, — першы крок да больш цесных эканамічных і палітычных сувязяў. Мяркуецца, што ўжо ў канцы гэтага года Беларусь і Румынія падпішуць дагавор аб дружбе і супрацоўніцтве. Адбудзецца гэта хутчэй за ўсё ў Бухарэсце ў час візіту туды кіраўніка Беларусі. Ці будуць стаяць пад новым дагаворам усё тыя ж подпісы С. Шушкевіча і І. Іліеску? Цяжка сказаць. Магчымыя хуткія датэрміновыя парламенцкія выбары ў Беларусі і чарговыя выбары прэзідэнта і парламента ў Румыніі, што адбудуцца ўжо ў верасні гэтага года, могуць унесці значныя карэктывы ў расстаноўку палітычных сіл у абедзвюх краінах. І ўсё ж падмурак пад партнёрскія беларуска-румынскія адносіны, закладзены ў Мінску, па запэўніваннях абодвух лідэраў, у любым выпадку захаваецца.

...Далёкая балканская краіна, за лёс якой зусім нядаўна, у снежні 1989-га, у час апошніх канвульсій дыктатарскага рэжыму Н. Чаушэску, мы ўсе так перажывалі, седзячы ля экранаў тэлевізараў, перажывае цяпер тыя ж цяжкасці, што і Беларусь. Крызіс у эканоміцы, рэарганізацыя (дэкалектывізацыя) сельскай гаспадаркі, беспрацоўе (сярод 23-мільённага насельніцтва Румыніі паўмільёна не маюць работы), імкненне да палітычнай стабільнасці... Тым большыя спадзяванні на тое, што, падтрымліваючы адна адну, нашы краіны разам хутчэй здолеюць знайсці выйсце з тупіка.

Валянцін ЖДАНКО,
палітычны аглядальнік.

У час сустрэчы ў аэрапорце «Мінск-2». Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

ЭКАНАМІЧНЫЯ НАТАТКІ

БЫЛІ Б ЖЫВЫЯ КЛАСІКІ...

ПАВЕДАМЛЕННІ З ПРАДПРЫЕМСТВАЎ — ЯК НЕСУЦЯШАЛЬНЫЯ ЗВОДКІ АБ ПРАВАЛЕНАЙ КАМПАНІІ: ЗНІЖАНА, СПЫНЕНА І Г. Д. ТРЫВОГА І НЯПЭЎНАСЦЬ ПАСЯЛІЛІСЯ НА НАШЫХ ГІГАНТАХ, НЯЎТУЛЬНА СТАЛА ШМАТТЫСЯЧНЫМ КАЛЕКТЫВАМ, І АМАЛЬ НІЯКІХ ПРАБЛІСКАЎ НАПЕРАДЗЕ. МЫ Ў ПОЎНАЙ МЕРЫ ПАЖЫНАЕМ ПЛЁН ЯК РАНЕЙШАГА (ДЫ І СЁННЯШНЯГА ТАКСАМА) АДМІНІСТРАЦЫЙНА-САЦЫЯЛІСТЫЧНАГА КАМАНДАВАННЯ ЭКАНОМІКАЙ, ТАК І ЦЯПЕРАШНЯЙ СУВЕРЭНІЗАЦЫІ ЯЕ — ДА АПОШНЯГА ЦВІКА. ПЛЁН НЕСВАБОДНАЙ ЭКАНОМІКІ.

— Не ведаем, як будзе далей, пятля ўсё сціскаецца, — паскардзіліся нядаўна на Мінскім камвольным. — Сыравіны няма, да таго ж, на яе неймаверна раздуваюць цану, плацяжы не паступаюць... Працуем ужо напаўсілы. Усё гэта можа выліцца ў сацыяльны выбух, да якога далёка будзе мінулагодняму красавіцкаму...

Аднак пяройдзем да канкрэтных фактаў. Калі яшчэ ў пачатку года вымушаныя спыненні вытворчасці, пераход з пяцідзёнкі на чатырохдзёнку былі адзінкавымі, у некаторай меры сенсацыйнымі, то сёння гэта становіцца амаль што правілам. У прыватнасці, па скарочанаму на адзін дзень у тыдзень графіку працуюць МТЗ, аршанскі «Чырвоны барацьбіт», Баранавіцкі завод станкапрылад, віцебскія «Эвістар» і імя Кірава, наваполацкі «Вымяральнік». Ужо нават трохдзёнку «ўкаранілі» віцебскі «Маналіт» (славуты «Маналіт», на які раней ездзілі па так званы вопыт уласнага станкабудавання — чарговая грымаса сацыялістычнага спосабу вядзення гаспадаркі, выбрык гістарычнага значэння), Віцебскі радыётэхнічны, Лідскі завод электравырабаў... Але і гэта, напэўна, яшчэ не апошняя мяжа. У Мінскім аб'яднанні вылічальнай тэхнікі прадпісана амаль кожнаму работніку пабываць у бліжэйшы час у дадатковым месячным водпуску (вось каб былі жывыя класікі, якія вучылі, што камунізм— гэта найперш вольны час чалавека!). З аплатай па мінімуму, г. зн. па 1.000 рублёў у месяц. Дарэчы, хоць 1.000 рублёў і не густа, але могуць сказаць: гэта ж перарасход сродкаў... Ды ўсё якраз наадварот: прадбачыцца немалая эканомія. Аказваецца, не будуць пераводзіцца сыравіна, камплектуючыя, якія ўвасабляюцца ў дарагую, непатрэбную для спажыўца прадукцыю. Няма на яе попыту.

У канцы чэрвеня спынены Гомельскі хімічны завод —рэзка ўзняліся цэны на сыравіну, і, адпаведна, палезлі ўверх цэны на гатовую прадукцыю, ад якой спажыўцы вымушаны адмаўляцца. А разам з тым — вялікая, каля паўмільярда рублёў, запазычанасць. Прадпрыемства па сутнасці банкрут (хоць у нашым грамадстве і не прынята так нетактоўна выказвацца). Спынена вытворчасць кардону і мелаванай паперы на народным прадпрыемстве Слоніма «Альберцін». Пры гэтым, звернем увагу, з-за адсутнасці хімікатаў і макулатуры (!). Шматпакутнай макулатуры, пра якую колькі ўжо гаварылася на розных узроўнях, а справа далей пінераў не рушылася. У месячным «водпуску» работнікі Віцебскага тэлевізійнага завода, на месячную «прафілактыку» стаў наваполацкі БВК, прастойваюць асобныя цэхі на «Гомелькабелі», Баранавіцкім заводзе бытавой хіміі...

Да апошняга часу прамысловасць рэспублікі працавала з адносна невялікім спадам у параўнанні з партнёрамі па Садружнасці. Аднак пры тых тэндэнцыях, якія намеціліся, становішча можа значна ўскладніцца. Увогуле ж, падзенне вытворчасці прагназіруецца да 82—85 працэнтаў да леташняга года (па выніках пяці месяцаў — 88,6). Але, думаецца, гэта яшчэ адносна мяккі прагноз. Па сутнасці толькі торфаздабыча і торфаперапрацоўка ў гэтай крызіснай кругаверці працуюць нават са значным нарошчваннем аб'ёмаў.

Звернем увагу: прычынай цяперашніх вымушаных водпускаў з'яўляюцца не толькі недахват сыравіны, матэрыялаў і камплектуючых, парушэнні і разрыў ранейшых сувязей, але і тое, што шмат прадукцыі не знаходзіць попыту, і ў першую чаргу з-за дарагоўлі, з-за цэн на зыходныя матэрыялы.

Аднак як ацэньваюць сітуацыю самі прамыслоўцы?

Вось як думае пра гэта старшыня эканамічнага савета Беларускай навукова-прамысловай асацыяцыі У. Маркін. Ён назваў тры прычыны цяперашняга крайне крытычнага становішча прадпрыемстваў, і найперш — фінансавага: неплацяжы, адмаўленне ад прадукцыі ў сувязі з высокімі цэнамі на яе, адсутнасць камплектуючых. Ураду рэспублікі аднаму, без узаемадзеяння з іншымі рэспублікамі СНД, — не выцягнуць гэту сітуацыю. Патрэбны адзіны падыход, адзіная палітыка адносна эканамічных праблем. З другога боку, нашы рэспубліканскія ведамствы працуюць у адрыве ад прадпрыемстваў (вытворцы не ведаюць планаў на будучыню, а прынятая праграма — «гэта дэкларацыя»), праводзяць недакладную падатковую палітыку («Абрастаем новымі структурамі»). У маі быў прыняты зварот савета БНПА да ўрада, але па сённяшні дзень адказу няма.

БНПА прапануе: стварыць каардынацыйны камітэт, у які ўвайшлі б практыкі, прадстаўнікі банкаў, інстытутаў і які ўзгадняў бы эканамічную палітыку; перагледзець сістэму падаткаабкладання («кожны падатак павялічвае цану ў геаметрычнай прагрэсіі»), устанавіць адзіны камерцыйны курс рубля да канверсуемай валюты («чаму я павінен купляць валюту ў дзяржавы ў 5 разоў даражэй, чым яна ў мяне?»); забяспечыць аплату прадукцыі, выробленай па дзяржзаказу, за кошт дзяржаўных рэсурсаў ці шляхам беспрацэнтных крэдытаў; прадаставіць права свабодна распараджацца прадукцыяй, без абмежаванняў і квот, за выключэннем тавараў стратэгічнага прызначэння («многія прадпрыемствы з-за мытняў не могуць вывезці прадукцыю за межы рэспублікі, каб атрымаць нешта па бартэру, аплаціць, а камерцыйныя структуры вязуць»); зняць абмежаванні для прадпрыемстваў на карыстанне валютнымі сродкамі, замарожанымі на 1.01.1992 года; прыцягнуць да вырашэння праблем прадпрыемстваў рэсурсы насельніцтва.

У заключэнне У. Маркін асаблівую ўвагу выказаў наконт замарожвання абнаўлення вытворчых фондаў, што пагражае з цягам часу яшчэ большымі непрыемнасцямі («цэны выраслі ў 30 разоў, а прыбытак прадпрыемстваў —у 4—5, вось і мяркуйце, якія магчымасці ў іх»), падкрэсліў: хочам сустрэчы з першымі асобамі, жадаем поўнай гаспадарчай самастойнасці...

У многім можна пагадзіцца з выказанымі думкамі. Возьмем падатковую палітыку і, у прыватнасці, акцызы (дарэчы, іх нядаўна некалькі знізілі на асобныя тавары, што, аднак, не павінна выклікаць захаплення, бо гэта зніжэнне найперш характарызуе, з дазволу сказаць, навуковасць, абгрунтаванасць падаткаў і, вядома ж, іх адносную ўстойлівасць, стабільнасць). Такі прыклад. На Брэсцкім дывановым камбінаце — таксама прастоі. Таксама затаварванне з-за высокай цаны. Але цяжка кінуць папрок калектыву (хоць, дарэчы, многія гатовы сіднем, аж да пасінення, сядзець на сваім тавары, а цану не скінуць. І адначасова цягнуць руку за дапамогай, за крэдытамі, ды яшчэ пажадана льготнымі. Бо няма продажу — няма сродкаў). Акцыз на дываны ўстаноўлены ў размеры 55 працэнтаў, а, напрыклад, у Расіі—20. У той жа час пераважная частка прадукцыі з дывановага ідзе за межы рэспублікі. Але хто будзе купляць яе па больш дарагой, накручанай акцызным падаткам цане, калі ёсць таннейшая? У дзеянне ўступаюць законы рынку. Такім чынам, сістэмай падаткаў можна на карані загубіць самыя добрыя памкненні прадпрыемстваў.

Няйначай цяперашняе становішча на дзяржаўных прадпрыемствах (падкрэслю: дзяржаўных, былі б прыватныя — была б іншая размова, але да гэтага, напэўна, яшчэ як да Месяца) павінна стаць прадметам самай пільнай увагі з боку дзяржаўных органаў. Вынікі цяперашняга эканамічнага разладу могуць быць самыя непрадказальныя, заўтра ўсё гэта, як папярэджваў У. Маркін, можа вельмі моцна адгукнуцца. Нельга не заўважыць, як становіцца сумніцельнай у вачах людзей неабходнасць эканамічных пераўтварэнняў (асабліва ў святле маштабных скарачэнняў, якія пачаліся ўжо або намечаны). Яны задаюць правамернае пытанне: чаму, каб заўтра было лепш, сёння абавязкова павінна быць дрэнна. Мяняецца настрой адносна рынку (навошта тады было ўсё распачынаць? Каб дасягнуць сённяшняга разладу?), з'яўляецца

(Заканчэнне на 3-й стар.).

ДАДЫЕ ФАКТЫ

Ёсць падставы меркаваць, што бляск асартыменту мінскіх камерцыйных крамаў крыху паблякне. На гэту думку наводзіць распараджэнне Мінгарвыканкома «Аб упарадкаванні камерцыйнага гандлю і сертыфікацыі прадуктаў харчавання ў Мінску». Таму што за шыкоўнай упакоўкай бывае тавар не заўсёды адпаведнай якасці.

Цяпер усе прадукты павінны прымацца ад пастаўшчыкоў з сертыфікатамі якасці. Пры адсутнасці дакумента неабходны лабараторны кантроль на адпаведнасць дзяржаўным стандартам і санітарным нормам.

***

Эканамічным генацыдам назваў амерыканскі вучоны Мерэй Фішбах у тэлепраграме Эй-Бі-Сі дзеянні былога саюзнага ўрада, а зараз урадаў суверэнных дзяржаў, якія «вядуць да экалагічнай дэградацыі, падрыву здароўя і гібелі мноства людзей». Васемнаццаць працэнтаў усіх ворных зямель былога Саюза, адзначыў эксперт, насычаны ДДТ, а ў некаторых раёнах Краснадарскага краю, дзе вырошчваецца рыс, людзі «паміраюць выключна ад раку з прычыны шырокага выкарыстання пестыцыдаў».

***

Здаецца, Хонекер становіцца жывой легендай. Кожны дзень германскія газеты паведамляюць пра яго новыя сенсацыі: то быў лідэр павесіўся, то атруціўся, то даўным-даўно выехаў з чылійскага пасольства. Жонка ж Хонекера Маргот заявіла, што на руках у яе мужа пашпарт «трэцяй краіны», які дазваляе ў любы момант выехаць з Расіі. Не маючы магчымасці закрыць рот прэсе, міністр замежных спраў Чылі Сільва Сіма папрасіў устрымацца ад заяў хоць бы Маргот Хонекер і запэўніў журналістаў, што ўсе заявы — «грубая спекуляцыя».

***

Надзейную аўтобусную сувязь з польскім горадам Беластокам атрымала беларуская сталіца дзякуючы намаганням мінскай фірмы «Бецікс». Штодзённа ад цэнтральнага аўтавакзала адпраўляюцца два камфартабельныя «Ікарусы», якія дастаўляюць пасажыраў у Гродна, дзе іх перасаджваюць у мікрааўтобусы «РАФ». Пасля праходжання без чаргі, але на агульных падставах мытнага дагляду, падарожнікі прыбываюць у Беласток.

РЭПЛІКА

А КАЗЬМА ПРУТКОЎ ПАПЯРЭДЖВАЎ...

Не дай Бог прыйсці да ранейшага: гаварыць патрэбнае ў патрэбны момант. Барані нас ад гэтага...

Рэдакцыя газеты (нумар за мінулую пятніцу) сказала неўпапад. Пра цэны. Дакладней — пра іх апошняе павышэнне. Усе кругом маўчаць, уверсе — ні гу-гу. А тут раптам... «Не было ніякага павышэння». Адным словам, калі пра з'яву зверху нічога не спушчана (а можа і не ведаюць пра яе там), дык з'явы як быццам і няма. Хоць увогуле яна існуе... Не, усё ж неўміручы К. Прутkoў: не высоўвайся.

Аднак нагадаем: цэны ўсё ж павысіліся. На мяса, вараныя каўбасы і белую гарэлку. Ва ўпраўленні цэн Дзяржэканомплана РБ растлумачылі: гэта зрабіў аграпром. І тут, маўляў, не столькі павышэнне цэн, колькі іх упарадкаванне: з рэалізацыяй ялавічыны сёння праблема (праўда, тым не менш, павысілі і на ялавічыну), а вось свініну народ бярэ добра. Таму і пайшлі на гэты крок. Адпаведна і каўбасныя вырабы закранулі.

Чаму белую гарэлку «паднялі»?

На яе попыт, і цану на гэтую гарэлку трэба было ўвогуле зрабіць вольнай. Як і на каляровую. Тым больш, што атрымліваемы спіртрэктыфікат не танны. Ды і віно вунь якое дарагое (Адным словам, калі браць суадносіны ў градусах і рублях — яўна непарадак атрымліваўся). А лепш за ўсё звярнуцца за тлумачэннямі ў Мінсельгасхарч.

(Заканчэнне на 3-й стар.).

ВЯРТАЮЧЫСЯ ДА НАДРУКАВАНАГА

Тэхналогія—амерыканская, патэнцыял—беларускі, выгада—агульная

З вялікай цікавасцю азнаёміўся з артыкулам у «Звяздзе» за 29 мая, прысвечаным прэзентацыі ў Мінску сумеснага беларуска-амерыканскага прадпрыемства «Белпак» і ўдзячны за ўвагу, праяўленую вашым паважаным выданнем да гэтай падзеі. Кіраўніцтва прадпрыемства з павагай ставіцца да выказаных у артыкуле ацэнак перспектыў супрацоўніцтва беларускіх і амерыканскіх дзелавых колаў у рамках праекта «Белпак». Разам з тым, хацелася б удакладніць некаторыя аспекты пытанняў, закранутых у публікацыі.

Аўтар зусім справядліва аддае сур'ёзную ўвагу аналізу інтарэсаў партнёраў, якія ўдзельнічаюць у праекце. У сённяшнім дынамічным і прагматычным свеце эфектыўнае дзелавое супрацоўніцтва немагчыма без увязвання ўзаемных інтарэсаў бакоў. У артыкуле, аднак, прысутнічае і некаторая зусім зразумелая насцярожанасць з нагоды недастатковага, быццам бы, уліку інтарэсаў беларускага боку ў ажыццяўленні праекта «Белпак».

Справы гавораць больш за словы. Таму нагадаю, што СП «Белпак» першым на тэрыторыі СНД будзе выкарыстоўваць перадавую тэхналогію вытворчасці ўпаковачных матэрыялаў з поліэтылентэрэфталату (ПЭТ), вопыт маркетынгу і магчымасці экспарту гэтай вельмі патрэбнай прадукцыі. Асмелюся заўважыць, што высокая рэпутацыя ў свеце амерыканскіх партнёраў — карпарацый «Пепсі-кола інтэрнэшнл» і «Істмэн Кэмікал компані» — не дазваляе ім звязваць сваё імя з удзелам у сумніцельных праектах. «Пепсі-кола інтэрнэшнл» вырабляе і прадае безалкагольныя напіткі больш чым у 165 краінах свету, яе тавараабарот у 1991 годзе склаў 1,5 мільярда долараў. «Істмэн Кэмікал» — буйнейшы ў свеце вытворца ПЭТу для патрэб упакоўкі. Кампанія таксама выпускае больш за 400 назваў іншых хімічных матэрыялаў, валокнаў і пластыкаў з тавараабаротам за мінулы год у 3,74 мільярда долараў.

Не выклікае сумнення і высокая дзелавая рэпутацыя, узровень прафесіяналізму беларускіх партнёраў — магілёўскіх ВА «Хімвалакно» і шаўковых тканін. Пагадненне аб стварэнні СП «Белпак» прадугледжвае, што з восені 1992 года на базе першага з іх будзе выпускацца ПЭТ і капсулы для вырабу пластыкавых бутэлек пад «Пепсі-колу» ў аб'ёме прыкладна 3,1 тысячы тон прадукту ў год. Палавіну прадукцыі намячаецца рэалізоўваць у краінах СНД, другую палавіну — экспартаваць за канверсуемую валюту ў Заходнюю і Усходнюю Еўропу. Мяркуецца, што ў наступныя 5 гадоў тавараабарот СП «Белпак» складзе 100 мільёнаў долараў.

Цяпер пра інтарэсы. Як справядліва адзначае аўтар матэрыялу ў «Звяздзе», амерыканскія партнёры сапраўды разлічваюць пашырыць рынак збыту сваёй прадукцыі, садзейнічаць больш поўнаму задавальненню растучага попыту насельніцтва СНД на папулярны тут напітак «Пепсі-кола». Разлічваюць, безумоўна, як усе паважаючыя сябе бізнесмены, і на атрыманне прыбытку. Размяркоўвацца ён будзе наступным чынам. 25 працэнтаў дывідэндаў атрымае «Пепсі-кола інтэрнэшнл», столькі ж — «Істмэн Кэмікал», 45 працэнтаў — «Хімвалакно», 5 працэнтаў — аб'яднанне шаўковых тканін. Гэта значыць, у поўнай меры захоўваецца парытэт матэрыяльных інтарэсаў беларускіх і амерыканскіх партнёраў.

Акрамя таго, наша сумеснае прадпрыемства дазваляе злучыць тэхналогію сусветнага ўзроўню і буйныя капітальныя ўкладанні з мясцовымі вытворчымі магутнасцямі і рэсурсамі. Ужо сёння ВА «Хімвалакно» з'яўляецца вытворцам больш за 90 працэнтаў усяго ПЭТу, што выпрабляецца ў СНД. Не выкарыстоўваць гэтую акалічнасць ва ўмовах эканамічнай кан'юнктуры, што пагаршаецца ў краінах СНД, было б з яго боку наўрад ці разумна. З дапамогай перададзенага кампаніяй «Істмэн» «ноу-хаў», а таксама вопыту маркетынгу, магілёўскія хімікі змогуць забяспечыць стабільную работу свайго шматлікага калектыву, набыць дадатковыя рынкі збыту, атрымаць мільёны долараў, так неабходныя сёння для вырашэння многіх вытворчых і сацыяльных праблем.

Але самае, бадай, важнае тое, што «Белпак» кладзе пачатак шырокаму выкарыстанню ПЭТу для патрэб упаковачнай прамысловасці ў Беларусі і СНД. Вядома ж, што, на жаль, да трэці сельскагаспадарчай прадукцыі ў краінах Садружнасці не даходзіць да спажыўца з-за страт пры захоўванні, транспарціроўцы, упакоўцы. Такім чынам, на наш погляд, і ў гэтай сферы наша супрацоўніцтва абяцае добрыя перспектывы для беларускага боку. Бо ПЭТ лёгкі, трывалы, гігіенічны. З гэтага практычнага матэрыялу можна выпрабляць самую розную тару для прадукцыі харчовай прамысловасці.

Наконт «аўтарытэтнага меркавання айчыннага спецыяліста», што прыводзіцца ў артыкуле, аб тым, што «пластыкавая бутэлька для Захаду — учарашні дзень», хачу заўважыць: у вытворчасці тары з пластыку і шкла мы сёння не лічым карэктнай альтэрнатыву «або—або». Хутчэй пытанне стаіць «і—і»: і ПЭТ, і шкло. Цяпер 5 заводаў «Істмэна» вырабляюць ПЭТ для пластыкавых бутэлек. Тры з іх знаходзяцца ў Паўночнай Амерыцы, два — у Вялікабрытаніі. К 1995 году аб'ём вытворчасці палімеру для пластыкавых бутэлек узрасце на гэтых заводах да 758 тысяч тон у год. Таму для меркаванняў аб тым, што «пластыкавая бутэлька для Захаду — учарашні дзень», наўрад ці дастаткова падстаў.

Разам з тым, кампанія «Пепсі-кола інтэрнэшнл» валодае перадавой тэхналогіяй вытворчасці шкляной тары і разліву напітку ў яе ва ўсім свеце. Вялікай папулярнасцю карыстаюцца ў насельніцтва Беларусі 0,33-літровыя шкляныя бутэлькі тыпу «пепсі», што ўпершыню з'явіліся ў СССР у 1974 годзе менавіта па пагадненнях з «Пепсіко». Наколькі нам вядома, скарачаць разліў у шкляныя бутэлькі 0,33 літра кампанія на тэрыторыі СНД не збіраецца.

Але вядома і іншае: попыт на безалкагольныя напіткі ў насельніцтва СНД далёка не задавальняецца, а заводы па іх вытворчасці адчуваюць цяжкасці з забеспячэннем шклатарай. Так што выраб пластыкавых бутэлек з ПЭТу — гэта не «ўдар па шклозаводах», а адзін са шляхоў вырашэння ўзнікшых праблем. Дарэчы, у аграгандлёвай фірме «Вейна» пад Магілёвам пачынаюцца падрыхтоўчыя работы па разліву «пепсі-колы». З вырашэннем праблемы тары папулярны напітак прыйдзе і ў іншыя рэгіёны Беларусі, і яе жыхары змогуць неўзабаве паўней наталяць смагу ў спёку.

Нам асабліва зразумелая заклапочанасць, што праяўляецца грамадскасцю рэспублікі ў сувязі з экалагічнымі аспектамі праекта «Белпак». Пасля чарнобыльскай катастрофы прамысловасць, размешчаная на тэрыторыі Беларусі, павінна быць зарыентавана толькі на вышэйшыя экалагічныя стандарты. Усведамляючы адказнасць за здароўе людзей, кіраўнікі і амерыканскага, і беларускага бакоў праекта зыходзяць з таго, што пры яго рэалізацыі недапушчальнае ўзрастанне экалагічных нагрузак на мясцовае насельніцтва. Падкрэслю, што СП «Белпак» не будзе ствараць новыя хімічныя прадукты. Яго назначэнне — апрацоўка ПЭТу, што традыцыйна выпрабляецца ў аб'яднанні «Хімвалакно». У выніку гэтай аперацыі дадатковых шкодных выкідаў у атмасферу і рабочую зону не адбываецца.

Дарэчы заўважыць, што кампанія «Істмэн Кэмікал», якая прадаставіла СП «Белпак» гэтую тэхналогію, мае высокую рэпутацыю і ў сферы захавання навакольнага асяроддзя. Невыпадкова ў мінулым годзе «Істмэн» перамог у ЗША на конкурсе «Захавай Амерыку прыгожай» — у раздзеле «Бізнес і прамысловасць». Немалыя капіталаўкладанні кампанія ўносіць у вырашэнне праблем перапрацоўкі і другаснага выкарыстання хімічных матэрыялаў, з'яўляючыся буйнейшым у свеце перапрацоўшчыкам ПЭТу.

Згодна з вынікамі даследаванняў, праведзеных незалежнымі экспертамі ў Еўропе і ЗША, ПЭТ з'яўляецца экалагічна найбольш чыстым упаковачным пластыкам. Ён прыдатны для перапрацоўкі і другаснага выкарыстання, а пры спальванні ўтварае бяскрыўдны двухвокіс вугляроду і ваду. Ужо сёння 23 тысячы тон ПЭТу выпрабляюцца заводамі «Істмэн Кэмікал» з 25-працэнтным утрыманнем перапрацаванага матэрыялу. Багаты вопыт кампаніі па збору, перапрацоўцы і другаснаму выкарыстанню вырабаў з ПЭТу будзе з дапамогай СП «Белпак» шырока прыменены і ў Беларусі. Немалаважны той факт, што заробленыя сумесным прадпрыемствам валютныя сродкі могуць пайсці на вырашэнне шэрагу экалагічных праблем, перш за ўсё Магілёўскага рэгіёна.

Мы цвёрда ведаем: з міжнароднай дапамогай у інвестыцыях і прагрэсіўных тэхналогіях Беларусь, якая мае вялікі вытворчы і навуковы патэнцыял, кваліфікаваныя кадры, якая захоўвае палітычную стабільнасць, здольная ў найкарацейшыя тэрміны пераадолець эканамічны крызіс і стаць раўнапраўным членам згуртавання цывілізаваных дзяржаў. І мы гатовы ўнесці ў гэтую высакародную справу свой канкрэтны ўклад.

Іван ЕФАНАЎ, генеральны дырэктар менеджмента сумеснага беларуска - амерыканскага прадпрыемства «Белпак», генеральны дырэктар вытворчага аб'яднання «Хімвалакно».

Sega
СОВМЕСТНОЕ ПРЕДПРИЯТИЕ
ПРОДАЖА МАШИН ЗАПЧАСТИ СЕРВИС

ЯКІ ҐРАМАДЗЯНІН СНД НЕ ЛЮБІЦЬ ХУТКАЙ ЯЗДЫ?

З шыкам, хутка, камфортна любяць ездзіць на ўсіх шыротах. Да паслуг такіх аўтааматараў тое-сёе зроблена і ў нашай рэспубліцы. На праспекце Машэрава ў Мінску сумесныя прадпрыемствы прапануюць для маючых адпаведныя сродкі аўтамабілі лепшых замежных фірм (здымак уверсе).

Сумесна з італьянскімі спецыялістамі пры Полацкім заводзе шкловалакна наладжаны выпуск моташлемаў. Высокі камфорт і бяспеку забяспечваюць лёгкія, але вельмі трывалыя матэрыялы. Новыя мадэлі шлемаў на здымку дэманструе прадстаўнік сумеснага прадпрыемства «А Джы Ву-Полспо» ў Полацку сіньёр Джорджа Менін.

Яўген ПЯСЕЦКІ.

«ЕНІСЕЛІ» НА ЎЗРОЎНІ... СІВУХІ

ГОМЕЛЬ. Каньяк «Еніселі» — напітак вядомы, марачны — лічыцца адным з лепшых у Грузіі. Па тонкаму букету, арамату, мяккаму смаку ён можа паспрачацца са славутым «Напалеонам». Ведаючы гэта, людзі былі прыемна здзіўлены, убачыўшы яго на паліцах магазіна гомельскага кааператыва «Энергетык». Сумненняў, быццам бы быць не магло: тая ж, што і раней, бутэлька, этыкетка, ды і цана адпаведная напітку такога класа — 235 рублёў за паўлітроўку. Але вось змесціва расчаравала і прывяло ў названы кааператыў інспекцыю па кантролю за якасцю прадукцыі. І тут пачаліся дзіўныя рэчы. Аказваецца, каньяком «Еніселі» тут і не пахне: у бутэльках з фірменнымі этыкеткамі — невытрыманы каньячны спірт. А «водар» не ўступае вядомай сівусе. Закуплена ж было кааператывам гэтага напітку ажно 300 бутэлек па цане 200 рублёў кожная, прычым, у прыватнай асобы. На момант праверкі заставалася ўсяго дваццаць шэсць. Астатнія, значыць, паспяхова рэалізаваны.

Не варта цешыць сябе ілюзіямі, што гэты выпадак— першы і апошні. Мяркуючы па тым, як бескантрольна завозіцца спіртное з былых брацкіх паўднёвых рэспублік, гэта яшчэ толькі пачатак. Пакуль што, праўда, Бог мілаваў ад каньяку з метанолам, хоць хто яго ведае...

Ігар КАРНЕЙ.

РЭХА ПУБЛІКАЦЫІ

«ЭФЕКТ ПАДДОСЛЕДНАЙ ЛЯГУШКІ»

Пасля таго, як «Звязда» 9 чэрвеня г. г. змясціла артыкул лідэра апазіцыі БНФ у Вярхоўным Савеце Зянона Пазьняка «Эфект паддоследнай лягушкі», —у рэдакцыю прыйшло шмат пісьмаў ад чытачоў. Яны з вялікай зацікаўленасцю абмяркоўваюць цяперашнюю палітычную сітуацыю, праблему нацыянальнага адраджэння, прычыны крызісу, у якім апынулася краіна.

Змяшчаем некаторыя з допісаў.

Трэба адрозніваць каня ад калёсаў

З артыкула З. Пазьняка, надрукаванага ў «Звяздзе» 9 чэрвеня, я даведаўся, што «Культура — аснова эканомікі». Нарэшце зразумеў, чаму, скажам, жыхары з Папуа не вырабляюць фотаапаратаў. З-за іх дзікунскай культуры. Ляпаюць сабе ў барабаны ды твары размалёўваюць. Ім бы апрануць шыкоўныя фракі ды пачаць выконваць сімфанічныя творы Шастаковіча. Адразу б у іх з'явіліся і ўласны метрапалітэн, і фабрыкі штучнага футра...

Але хопіць кпіць з гэтай фразы. На жаль, яна ў артыкуле не адна такая красамоўная. Паважаны Зянон Станіслававіч. Вы выдатны філолаг, гісторык, але калі Вы не адрозніваеце каня ад калёсаў, у сэнсе хто каго цягне, дык ці не лепш было б, каб Вы ўстрымаліся ад абмеркавання цяжкасцей у эканоміцы. Бо «бяда, калі шавец другі пячы бярэцца пірагі...» Дрэнных дарадчыкаў у нашым парламенце хапае празмерна, навошта Вам з імі раўняцца?

Сяргей САФОНАЎ, эканаміст.
г. Жлобін.

Багацце духу і дух багацця

Пераходны перыяд у рэспубліках былога Савецкага Саюза характарызуецца стратай адных ідэалаў і заменай іх другімі. Нашы суседзі, адмовіўшыся ад камуністычных ідэалаў, прыйшлі, а дакладней, вярнуліся да нацыянальнай ідэі.

Не дзіўна, што яны актыўна ўключыліся ў працэс будаўніцтва сваіх нацыянальных дзяржаў. Зусім іншае назіраецца на Беларусі.

Быццам бы наша грамадства, наша кіраўніцтва адмовіліся ад камунізму як ідэі, але, тым не менш, новых ідэалаў так і не прыдбалі. Утварыўся своеасаблівы духоўны вакуум. Аднак у прыродзе і грамадстве вакууму быць не можа. І таму пустата запаўняецца абыякавасцю, маральнай разбэшчанасцю, спажывецкімі настроямі.

Чаму мы не адчуваем сябе гаспадарамі ў сваім уласным доме і не можам пастаяць за сябе перад «гасцямі» з Каўказа, якія вельмі зарваліся? Адкуль у нас столькі злосці, зайздрасці, крыўды адзін да аднаго? Гэта можна вытлумачыць толькі адсутнасцю ў народа духу, які заўжды грунтуецца на нацыянальнай ідэі. Сёння, на вялікі жаль, беларуская нацыянальная ідэя трывала замацавалася ў свядомасці нязначнай часткі беларусаў. Страта нацыянальных каранёў прывяла народ да раз'яднанасці, дэкансалідацыі, бо не стала самога падмурка, на якім можна было аб'яднацца. Беларусы перасталі адчуваць сябе этнічнай супольнасцю.

У наш складаны час раз'яднанасць беларусаў можа мець надзвычай цяжкія вынікі для самога народа. Дзяржава ўзнікае ў працэсе ўнутранага развіцця, эвалюцыі народа. Раз'яднанаму, пазбаўленаму сваёй уласнай нацыянальнай ідэі народу, як правіла, немагчыма ажыццявіць сваю дзяржаўнасць.

Гісторыя ўсіх існаваўшых на Зямлі народаў,—як вялікіх, так і малых,—гэта гісторыя іх духу, нацыянальнай ідэі. Менавіта гэтым духам можна вытлумачыць актыўную гістарычную дзейнасць народаў, якія змянялі адзін аднаго на працягу тысячагоддзяў. Нацыянальная ідэя натхняе народы на стварэнне самабытнай і адметнай культуры, бо сусветная культура — гэта сукупнасць нацыянальных культур.

Народ з моцнай сілай духу цяжка перамагчы, навязаць яму чужыя парадкі і законы. І, наадварот, калі народ страчвае свае карані, то ён губляе і сілу духу,—тады гэты народ не толькі не здольны да актыўнай гістарычнай дзейнасці, але не можа і абараніць самога сябе.

Такі народ звычайна становіцца лёгкай здабычай іншых, якія навязваюць яму сваю волю. Месца такога народа на задворках гісторыі. Тысячу разоў меў рацыю слынны беларускі паэт сярэдневечча Мікола Гусоўскі, калі пісаў у прадмове да сваёй паэмы «Песня пра зубра»: «Дзяржава апіраецца больш на мужнасць духу, чым на сілу цела, пра што сведчаць як грэкі, так і рымляне».

Толькі ўрад, у аснове дзейнасці якога ляжалі б нацыянальныя інтарэсы Беларусі, можа ператварыць абвешчаны суверэнітэт рэспублікі ў рэальны суверэнітэт. Беларуская нацыянальная ідэя павінна аб'яднаць усіх беларусаў, а таксама прадстаўнікоў іншых народаў рэспублікі, якія трывала звязалі свой лёс з Беларуссю.

Калісьці вялікі расійскі гісторык В. Ключэўскі сказаў: «Вялікі народ не той, якога ніхто не здолеў паставіць на калені, а той, які здолеў узняцца з каленяў на ногі». Перад намі, беларусамі, цяпер рэальна адкрыты два шляхі: альбо мы па-ранейшаму застанемся стаяць на каленях, тым самым асуджаючы сябе на духоўную смерць, альбо ўсё-такі здолеем знайсці сілы, каб узняцца на ногі, выпрастацца на ўвесь рост, на поўны голас паведаміць свету пра сябе. У дэмакратычную цывілізаваную Еўропу мы можам вярнуцца толькі як беларусы, а не як жыхары «Паўночна-Заходняга краю». Гісторыя, можа быць, дае нам апошні шанц.

Уладзімір КАНАНОВІЧ, гісторык.
г. Мінск.

БНФ— тыя ж бальшавікі...

У крытыцы ўсяго і ўся З. Пазьняк, канешне, мае поспехі,—як выкрывальніку яму роўных практычна няма. Тут усё ў яго на вышыні — і дыкцыя, і інтанацыя, і свабоднае валоданне беларускай мовай. Але што ж канкрэтна прапануецца лідэрам БНФ для адраджэння і ўмацавання рэспублікі?

А практычна нічога. Ды і прапанавана быць не можа, бо З. Пазьняк і большасць яго калег не валодаюць эканамічнай навукай, не ведаюць вытворчасці. Памылкова перавароўваюць усё з ног на галаву. Як бы мы ні крытыкавалі марксісцка-ленінскае вучэнне аб дзяржаве, але цвярозыя людзі разумеюць, што базісам з'яўляецца эканоміка, матэрыяльная вытворчасць, — без іх немагчыма праводзіць незалежную палітыку. Без магутнай эканомікі немагчыма будаўніцтва арміі, выдзяленне неабходных сродкаў для развіцця культуры, навукі, адукацыі і г. д. У З. Пазьняка ж спачатку мова, звычаі, культура, а да эканомікі яшчэ ніхто даходзіць не хоча. Пакуль што на рахунку БНФ акцыі і законы, якія можна было прымаць і праводзіць пад пэўным настроем і якія карэнным чынам не ўплываюць на жыццё ў рэспубліцы. Як бы крыўдна «народафронтаўцам» ні было, але новыя сцяг, герб, рэлігійныя святы, беларуская мова ў рангу дзяржаўнай — пакуль што ўсё гэта дэкларацыі. А рэальнасць, — тое, чым людзі жывуць, — зусім іншая.

Заяўленыя ў артыкуле З. Пазьняком эканамічныя праблемы — пацвярджэнне яго некампетэнтнасці ў эканоміцы і фінансах.

Пераважная ж большасць прампрадпрыемстваў атрымлівае сыравіну з-за межаў рэспублікі. І таму ў многіх балансавая раўнавага: колькі мы вінны за сыравіну, рэсурсы, столькі ж нам вінны за гатовую прадукцыю. Каб быў Саюз, гэта праблема не стаяла б. Або ўжо навязшая ў зубах тэма ўласнай валюты. Упэўнена, што ўсе гэтыя меркаванні папулісцкія. Рубель або талер робіцца ў сферы матэрыяльнай вытворчасці, а не на друкавальным станку. Чым будзе забяспечана наша валюта? Золатам, якога няма? Таварамі — сыравіны для якіх не дадуць Расія, Украіна, Казахстан? Гэта будзе не валюта, а паперкі, хоць і прыгожыя.

Асабліва здзівіла мяне выказванне З. Пазьняка аб нацыянальна-культурнай самасвядомасці беларускай нацыі. Гэта ж трэба так не любіць свой народ, так не ведаць яго! Чым, як не глыбокай свядомасцю сваёй ролі ў захаванні нацыі, культуры, можна растлумачыць паводзіны беларусаў у гады вайны з Гітлерам? Не здаваліся ж на міласць пераможцам цэлымі вёскамі, не было цэлых населеных пунктаў здраднікаў, што, на жаль, назіралася ў іншых народаў Савецкага Саюза. І сёння тых, іншых, пераўтвараем у нацыянальных герояў, патрабуем іх рэабілітацыі, а ўласна беларускі народ, аказваецца, мае нізкую нацыянальна-культурную свядомасць. А пасляваеннае жыццё і работа нашага народа? Хіба можа народ, якому не дарагая Радзіма, Беларусь, так працаваць, так тварыць і ля станка, і за сталом пісьменніка, і за музычным інструментам? Пераважная ж большасць людзей, якія прыязджаюць у Беларусь, захапляюцца ўсім тым, што стварыў беларускі народ і ў тэхніцы, і ў сельскай гаспадарцы, і ў мастацтве! А лідэр БНФ незадаволены нізкай актыўнасцю беларусаў. Калі актыўнасцю лічыць мітынгі, забастоўкі, міжнацыянальныя канфлікты, то, як кажуць, ратуй нас Божа ад такой актыўнасці. Няхай бы назваў прыклад, дзе, у якой рэспубліцы (былой або цяперашняй) такая сацыяльная актыўнасць людзей у апошнія гады прывяла да станоўчых вынікаў, да працвітання або хоць бы да руху наперад. Яшчэ раз скажу: ратуй нас Божа ад грузінскай, армянскай, чэчэнскай і іншай актыўнасці!

Карацей кажучы, красамоўнасць З. Пазьняка абмежавана вузкім колам тэм: КПСС — КПБ — злачынная арганізацыя, «прыхватызацыя», толькі беларуская мова, уласная валюта, армія, рэферэндум.

З. Пазьняк лічыць кастрычнік 1917 года трагічнай падзеяй, калі гурт «злачынцаў», не лічачыся з думкай большасці людзей, у імя ажыццяўлення сваіх інтарэсаў уцягнуў увесь народ у «катастрофу».

Аналізуючы дзеянні БНФ, прыходзіш да думкі, што гісторыя паўтараецца. Зноў гурт людзей на чале з З. Пазьняком, не лічачыся з аб'ектыўнай сітуацыяй, псіхалагічнымі і гістарычнымі асаблівасцямі нашага грамадства, хоча ўцягнуць народ рэспублікі ў новую катастрофу ў імя набыцця ім, З. Пазьняком, улады.

Валянціна ГВОЗДЗЬ.

Беларусі патрэбен свой П'емонт

З цікавасцю прачытаў артыкул З. Пазьняка «Эфект паддоследнай лягушкі» («Звязда», 9 чэрвеня 1992 г.). Згодзен з яго характарыстыкай становішча, якое склалася ў рэспубліцы.

Хочацца коратка сказаць наконт нацыянальна-культурнага адраджэння на Беларусі. Трапна заўважана ў артыкуле народнага дэпутата, што ніякія эканамічныя праграмы не ажыццявімыя без таго адраджэння. Але як яно адбудзецца і ці адбудзецца ўвогуле, калі народ спіць? Ды і ці ёсць ён зараз — наш народ? Генацыд і вынішчэнне беларускай інтэлігенцыі, асіміляцыя, міжэтнічныя шлюбы і г. д. прывялі да таго, што ў нас ёсць усяго толькі «насельніцтва». У будучым мы можам аказацца нейкім усходнееўрапейскім Ганконгам з укаранёнымі закаўказскімі мафіёзнымі структурамі, вялікай злачыннасцю, дэнацыяналізаванасцю і касмапалітычнай свядомасцю.

У сталіцы ўчыняюцца жудасныя злачынствы, мацнеюць каўказскія групоўкі ў Гомелі, Брэсце, іншых гарадах рэспублікі, — дзе, хто стрываў бы такое?

Правінцыя зрусіфікаваная, а народ у сілу гістарычных абставін не мае нават адзінай рэлігійнай канфесіі. Закон аб мовах не выконваецца і нахабна сабатуецца асобнымі пластамі рускамоўнага насельніцтва.

На працягу апошняга тыдня ў грамадскім транспарце пачуў рэплікі:

Жанчына: «Как услышу слово «спадар», так и харкну в телевизор...»

Мужчына (у адказ на пытанне «Вы рускі ці беларус?»): «А что, есть разница? Я эту вашу мову (беларускую) ненавижу» (заскрыгатаў зубамі)...

І справа не ў такіх асобных выказваннях, а ў агульнай дэградацыі асіміляванага і знясіленага этнасу.

Які ж выхад бачыць З. Пазьняк? «Выхад — у духу», — кажа ён. Але ж выхад можа быць толькі ў нейкім дакладным шляху. Дарэчы, гэта слабае месца не толькі ў артыкуле З. Пазьняка, а і ва ўсіх іншых апошніх «адраджэнцкіх» публікацыях, бо бязвыхаднасць стала нашай наканаванасцю, лёсам. Каб адчуць духоўную, нацыянальную еднасць, трэба яе спачатку назапасіць. А яна, наадварот, змяншаецца.

На мой погляд, выхадаў у нас вельмі мала, а дакладней — два. Першы — зыход свядомага этнасу і стварэнне Рэспублікі Беларусь на нейкіх новых геаграфічных і эканамічных асновах. (Такія прыклады ў гісторыі народаў былі). Тут, дарэчы, і пазбаўленне ад чарнобыльскіх наступстваў. Другі — стварэнне ў межах сучаснай Беларусі нацыянальнага цэнтра, які стаў бы нашым П'емонтам. У гэтым цэнтры (горадзе, вобласці, адным раёне сталіцы, урэшце) сілай закона стварыць нацыянальныя структуры, укараніць мову і забяспечыць прывілеі менавіта для беларускага этнасу.

Вось толькі ці рэальна гэта ў нашых умовах?

Юры СТАНКЕВІЧ, літаратар.

Гараж за 400.000? Няма праблем!

Размоў у Мінску хапіла надоўга. «Вы чулі: 26 мая Фрунзенскі райвыканком гаражы з аўкцыёну прадаваў! Па чатырыста тысяч! Што гэта, людцы, робіцца — дзе столькі грошай чалавеку ўзяць! Значыць, і гаражы ўжо толькі для спекулянтаў-кааператараў?» і г. д. Калі адкінуць эмоцыі, пытанні ўсё роўна застаюцца. Адкуль у выканкоме з'явіліся гаражы на продаж? Куды пайшлі атрыманыя грошы?

За тлумачэннямі карэспандэнт «Звязды» звярнуўся да намесніка старшыні Фрунзенскага райвыканкома г. Мінска Сяргея ЛУКОМСКАГА.

— Да ідэі правядзення такога аўкцыёну нас падштурхнуў узрослы кошт будаўніцтва гаражоў. Калі яшчэ ў студзені ён складаў прыкладна 12—20 тысяч рублёў, то зараз трэба гаварыць ужо аб 60—130 тысячах — у залежнасці ад адведзенага месца і іншых фактараў. Такіх грошай, вядома, амаль ні ў каго няма, прынамсі, у людзей, якія некалькі гадоў назад уступілі ў гаражна-будаўнічыя кааператывы і разлічвалі на кошт гаража ў 3—5 тысяч. ГБК-14, у якім і былі прададзены па конкурсу 10 гаражоў, будуецца з 1988 года. Агульнавядома, што гаражныя кааператывы лічацца ў будаўнікоў нявыгаднымі аб'ектамі, і яны ўсяляк зацягваюць тэрміны іх уводу. А час ідзе, і цэны растуць. І што немалаважна — значную частку членаў кааператыва складаюць ветэраны вайны і працы, інваліды — самыя сацыяльна неабароненыя. Як тут быць?

Выйсце знайшлося, калі ГБК-14, што па вуліцы Лынькова, далі дадатковую пляцоўку. З самага пачатку ён быў разлічаны на 200 гаражоў, і тут з'явілася магчымасць пабудаваць яшчэ каля 30. Але як распарадзіцца «лішнімі» гаражамі? Аддаць у агульную чаргу? Толькі ці не лепей будзе, улічваючы, што рынкавы кошт гаражоў вагаецца ад тысячы да трох тысяч долараў, прадаць іх на конкурснай аснове і дапамагчы членам кааператыва пакрыць страты ад росту цэн? Абралі апошняе. Не забывайце, што гаражы тыя— звышпланавыя, і інтарэсы чаргавікоў не закрануты. Калі рашэнне было прынята, ГБК будаваў гэтыя гаражы спецыяльна на продаж, за кошт сваіх рэзерваў.

— Сяргей Вадзімавіч, а нейкі «свой інтарэс» выканком у гэтай справе меў?

— Меў. Толькі не свой, а агульны. Выканком атрымаў 40 працэнтаў з прыбытку аўкцыёну. Гэтыя грошы пойдуць мэтавым прызначэннем на капітальны рамонт дарог у раёне. Мы сёлета і так тут нямала зрабілі — за паўгода выканалі аб'ём работ большы, чым за тры папярэднія гады. Але хочацца давесці да ладу яшчэ некалькі вуліц, а расцэнкі на дарожныя работы таксама падскочылі — разоў у пятнаццаць. Адзін толькі раённы бюджэт гэта не пацягне — трэба шукаць дадатковых сродкаў. Наша рашэнне, лічу, не з горшых.

— Дзе і як праходзіў гэты аўкцыён?

— Праводзілі мы яго ў Палацы культуры тонкасуконнага аб'яднання па вуліцы Матусевіча сумесна з акцыянерным таварыствам «Прамінвест». Выставілі для пачатку (для першай спробы) дзесяць гаражоў. Стартавыя цэны — 130 тысяч для фізічных асоб і 150 тысяч — для юрыдычных. Зразумела ж, што ў асобных грамадзян і арганізацый зусім розныя магчымасці, што першыя расплачваюцца наяўнымі, а апошнія — па пералічэнню. Таму першыя два гаражы «пайшлі» за 320 і 340 тысяч — толькі для фізічных асоб. Цана астатніх даходзіла да 420 тысяч рублёў.

— Хто былі пакупнікі? Я маю на ўвазе не прозвішчы і адрасы, а сацыяльную прыналежнасць, і наогул — ці шмат народу ўдзельнічала ў аўкцыёне?

— Пакупнікі належалі, па ўсім відаць, да прадпрымальніцкіх структур. Удзельнікаў было не надта многа. Уваход быў платны — для фізічных асоб білет каштаваў 150 рублёў, для юрыдычных — 300. Затое гэта былі сапраўдныя пакупнікі, а не проста цікаўныя.

— Вы задаволены вынікамі?

— У прынцыпе — так. Мы атрымалі прыбытак каля мільёна рублёў, больш за два мільёны выручыў ГБК-14. Думаю, гэта вялікая палёгка для яго членаў.

Гаражны аўкцыён даў станоўчыя вынікі, і цяпер будзем у іншых гаражных кааператывах адшукваць рэзервы для будаўніцтва гаражоў на продаж. Але гэта павінны быць звышпланавыя гаражы на дадатковых участках і ні ў якім разе не за кошт чаргавікоў. Распачынаць спекуляцыі і папаўняць бюджэт ва ўрон людзям ніхто не збіраецца.

Лічу, што ў сённяшніх умовах трэба больш шырока выкарыстоўваць нетрадыцыйныя метады прыцягнення сродкаў на сацыяльныя патрэбы. Гэты аўкцыён у нас не першы. За два месяцы да яго мы правялі конкурс на права паставіць кіёск дробнай розніцы на плошчы Прытыцкага. Нам жа ўвесь час нясуць заявы на дазвол адкрыць камерцыйныя кіёскі. І амаль усе хочуць менавіта на плошчы Прытыцкага. Як сярод іх выбіраць? Хто больш упадабае?

Мы вырашылі інакш — сабралі іх разам і аб'явілі конкурс. Толькі за права ўстанавіць кіёск, апрача арэнднай платы, жадаючыя плацілі ад 31 да 37 тысяч рублёў. Мы «прадалі» пяць месц.

— Калі мінскім аўтааматарам чакаць наступнай з вашага боку прапановы гаражоў на аўкцыён?

— Наконт чыста гаражнага аўкцыёну — пакуль што дакладна не скажу — ёсць пэўныя арганізацыйныя цяжкасці. Але 22 ліпеня адзін гараж на аўкцыёне ў тым жа Палацы культуры выставім. Гэта будзе дабрачынны аўкцыён з удзелам тэлебачання, увесь прыбытак ад якога пойдзе ў раённы фонд «Клопат» — на дапамогі малазабяспечаным, абеды ляжачым хворым і старым, іншыя падобныя патрэбы. З раённага бюджэту ў гэты фонд пералічана ўжо 700 тысяч рублёў, але сродкаў не хапае, і мы вырашылі правесці аўкцыён. Будзе прадстаўлена дэфіцытная прадукцыя (стартавыя цэны ніжэйшыя за дзяржаўныя, бо без гандлёвай надбаўкі) мінскіх прадпрыемстваў, такіх, як завод халадзільнікаў, «Дармаш», «Белпласт», «Мінскпраектмэбля», малых прадпрыемстваў і кааператываў, памяшканні пад офіс, адна кватэра і гараж.

Значыць, аўкцыёны з іх шалёнымі лічбамі трывала ўваходзяць у наша жыццё? Мажліва.

І — ведаеце? — гэта зусім не дрэнна. Трэба, нарэшце, прызнаць, што ў грамадстве з'яўляюцца заможныя людзі, якія могуць дазволіць сабе выкласці за патрэбную рэч вялікую суму, і яны гэта абавязкова зробяць, так ці інакш. Дык што лепей — прымусіць іх шукаць розныя абходныя шляхі і даваць хабар «патрэбным» людзям ці дазволіць траціць грошы адкрыта, каб яны пры гэтым пайшлі на сацыяльныя патрэбы, на карысць найменш забяспечаных членаў грамадства, тых самых, што так абураюцца неверагоднымі аўкцыённымі цэнамі?

Аляксандр БЯРСУДСКІ.

РОЗГАЛАС

І СПЯКОТА, І МАРОЗ

ГРОДЗЕНСКІ РАЕН. (Б. Пракопчык). Словы папулярнай песні аб тым, што ў прыродзе быццам бы няма дрэннага надвор'я, успрымаюцца сёння надзвычай скептычна.

— Душа баліць, — гаворыць галоўны аграном упраўлення сельскай гаспадаркі Гродзенскага райвыканкома У. Ушкевіч. — Затраціць столькі працы і не атрымаць дастойнага выніку — што яшчэ можа быць больш крыўдным для хлебароба. На жаль, засуха сваё зрабіла. Добра яшчэ, што больш-менш захаваліся дзякуючы паслязімовай вільгаці азімыя. Ураджай ячменю на ўзроўні мінулага года, а ў калектыўным сельгаспрадпрыемстве «Прагрэс» ён складае ў сярэднім ажно 78,2 цэнтнера з гектара. Аднак яравыя пацярпелі вельмі моцна. Паводле папярэдніх падлікаў, іх ураджайнасць у параўнанні з леташняй зменшыцца працэнтаў на 30. Аб бульбе і бураках пакуль што меркаваць цяжка, аднак калі падобнае надвор'е ў бліжэйшы час не зменіцца —і тут перспектывы дрэнныя. Вельмі трывожнае становішча з кармамі. Вынікі першага ўкосу значна больш сціплыя, чым летась. Травы былі нядрэнныя, аднак яны вельмі страцілі ў вазе, паколькі ўсё павысыхала на карані. Што датычыцца другога ўкосу, дык летась яго ў раёне пачалі прыкладна 15 ліпеня. Сёння ж аб другім ўкосе даводзіцца толькі марыць.

Аднак не толькі спякота здзекуецца з хлебароба. У ноч з 8 на 9 ліпеня па раёне (асабліва ў нізінных месцах каля Парэчча і Сапоцкіна) пагаспадарыў мароз. На прысядзібных участках памерзла нямала бульбы, агуркоў.

БУДЗЕ ВУЧЫЦЦА ДЗЕ І ЧАМУ

МІНСК. З новага навучальнага года каля сарака школ з рускай мовай навучання пераходзяць на беларускую. Тое самае адбудзецца ў шостай і дваццатай гімназіях, школе-інтэрнаце № 5, санаторна-лясной школе № 2. Шэраг школ пераходзіць па прыкладу краін Захаду на профільнае навучанне, а ў школе № 40 нават вырашана адкрыць клас менеджменту з паглыбленым вывучэннем асноў рынкавай эканомікі і клас сучаснага справавода. Акрамя таго, выканком Мінскага гарсавета народных дэпутатаў вырашыў адкрыць з 1 верасня шэсць новых агульнаадукацыйных школ.

А КАЗЬМА ПРУТКОЎ ПАПЯРЭДЖВАЎ...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

Ва ўпраўленні цэнаўтварэння і парытэтаў цэн міністэрства, няйначай, надта сарамлівыя. Намеснік начальніка, вымавіўшы некалькі слоў, раптам спалохалася і пераадрасавала да вышэйшага кіраўніцтва, якога, дарэчы, не было на месцы. Што ж, даруем намесніку, якая, у адрозненне ад нас, добра памятае пра тое, што сказаў незабыўны К. Прутоў, і скарыстаем хоць крыхі, сказаныя ёю па яўнай неасцярожнасці. Такім чынам, ініцыятар павышэння — урад. Усё кругом падаражала, і сельская гаспадарка купляе прамысловыя тавары па дарагіх цэнах. Тарыфы на чыгунцы ўзраслі ў 68 разоў. А ў Мінфіна няма грошай на датацыю...

Аднак падсумуем. Калі мы ўжо накіраваліся да рынку, то нам не пазбегнуць нярэдкіх цэнавых хістанняў (праўда, яны ў нас чамусьці «хістаюцца» толькі ў адзін бок, нават пры той сітуацыі, што мясакамбінаты затаварваюцца і адмаўляюцца прымаць жывёлу. І тут напрошваецца пытанне: што за гэткі дзіўны рынак мы будуем? Але гэта ўжо асобная тэма размовы). Улічым таксама тое, што па сутнасці толькі на сельскагаспадарчую прадукцыю (некаторую) засталіся фіксаваныя цэны, што моцна б'е па сельскай гаспадарцы. Зразумеем. Ва ўсякім разе пастараемся зразумець. Але навошта рабіць з усяго гэтага такі вя-лі-кі сакрэт?

А ў заключэнне яшчэ раз варта нагадаць: з 10 ліпеня ялавічына падаражала ў сярэднім прыкладна на 10 працэнтаў, свініна — на 50, вараныя каўбасы — на 30, белая гарэлка — на 40. На жаль. Інфармацыя не афіцыяльная, а канфідэнцыяльная. Таксама на жаль.

Іван БАРАНОЎСКІ.

ЭКСПРЭС-АПЫТАННЕ

«ДА СЮРПРЫЗАЎ БЕЛАРУСЫ ПРЫВЫКЛІ»

Чуткі чуткамі, размовы размовамі, але людзі ў чэргах (доўгія такія чэргі, якія з'явіліся каля віна-гарэлачных магазінаў раніцай 9 ліпеня) у гэты раз не тапталіся марна. Ужо на наступны дзень гарэлка падаражала на 40 працэнтаў. Адзін толькі Бог ведае, адкуль народ даведаўся пра новы віток узлёту цэн: ні пастановы Савета Міністраў адпаведнай, ні паведамленняў у прэсе — нічога гэтага не было. Мабыць, правільна кажуць старыя, што зямля чуткамі поўніцца. Не пакрыўдзіла карміцелька і на гэты раз, папярэдзіла своечасова самых абачлівых сыноў і дачок сваіх. Ну а астатнія — астатнія засталіся з носам і звыкаюцца ўжо з думкай, што цяпер «беленькую» і мяса на закуску да яе прыйдзецца купляць па новай, больш высокай цане. Толькі і зараз некаторыя з іх гадаюць, да якой такой святочнай даты прызначаўся чарговы сюрпрыз улад. Аднак не будзем распаляцца і паслухаем, што скажуць наконт падаражання людзі.

Леанід Сурунтовіч, настаўнік:

— Шчыра кажучы, я і не ведаў яшчэ, што зноў цэны ўзняліся. Навіна, канешне, не з прыемных: зарплату зафіксавалі, а грошы з кішэні ўсё цягнуць і цягнуць. Мусіць, у нашай рэспубліцы шмат народу, у якога ў засеках кучы «зайцоў» замест мукі. Інакш як растлумачыць дзеянні ўрада? Адно скажу: да такога роду сюрпрызаў беларусы прывыклі ўжо, і як-небудзь адолеюць і гэты. Не паламаліся б толькі паліцы пад цяжарам каўбас і мяса, якіх ніхто не захоча купляць. Я ведаю, што і цяпер шмат мясной прадукцыі выкідваецца на сметнікі. Паглядзім, як будзе далей.

Ігар Вярцейка, урач:

— Гэта, трэба думаць, як не першае, так і не апошняе падаражанне. У красавіку 1991 года набралі скорасць і дагэтуль спыніцца не можам. Адно толькі здзіўляе: чаму аб павышэнні цэн не было нічога сказана. У цывілізаваным грамадстве так не робіцца. Няўжо з беларусамі, прабачце, даверлівымі, як цяляты, можна ўвесь час выкідваць розныя конікі? Цярпенне ж не можа быць у рэшце рэшт бясконцым. Надакучылі размовы палітыкаў аб цяжкіх перыядах або часовых мерах. Зрабіце, нарэшце, каб вашы меры знянацку не білі па галовах, а, сапраўды, вялі да дабрабыту.

Аляксандр Трафімавіч, пенсіянер:

— Асабіста мне скардзіцца няма на што. Мяса мне не па зубах, а на хлеб з малаком пенсіі хапае. Цяпер можна будзе і на гарэлцы крыху зарабіць: па старой цане паспеў набраць шмат бутэлек. Так што будзем дапамагаць, гандлюючы на рынку, прагнучым.

Сяргей Бабец, рабочы трактарнага завода:

— Дзіўна, але мне ўсё абыякава. Каштавала гарэлка 75 рублёў — калі ласка, купім за 75. Падаражала на 40 працэнтаў — таксама будзем набываць, галоўнае каб яна стаяла на паліцах і радавала вока. А што датычыцца мясных вырабаў, дык у мяне бацькі жывуць у вёсцы: ёсць дзе падсілкавацца. Зразумела, карэнным гараджанам у гэтым сэнсе не пашанцавала. Але ж урад у нас дальнабачны, мусіць, усё прадугледзеў. Хочацца верыць, што цяпер замест аднаго ахапка грошай будзем атрымліваць два.

Падрыхтаваў Ігар ШЧУЧЭНКА.

ДАЙШЛО І ДА НАС

ЖЛОБІН. Рэха вайны Малдовы дакацілася і да Беларусі. Разам са шматлікімі бежанцамі ў нашу рэспубліку сталі прыбываць і целы загінуўшых землякоў.

Не абмінула гэта доля і Жлобін. Днямі на гарадскіх могілках адбылося пахаванне ўраджэнца гэтага горада 29-гадовага В., які, дарэчы, застаўся жывым пасля некалькіх гадоў службы ў Афганістане.

Але ж вайна не выбірае.

ТАНК—У ПАДАРУНАК?

У 1988 годзе ў адной з вайсковых часцей знік... танк Т-10-М. Танк не пісталет, не аўтамат — у заплечным мяшку не схаваеш. А тут як праз зямлю праваліўся. І вось прапажа «аб'явілася» — праз тры з лішнім гады. Але па парадку.

Як расказаў начальнік Віцебскага аддзела па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю падпалкоўнік міліцыі М. Казлоў, танк знайшлі ў адной з гаспадарак Расонскага раёна.

— Калі мне пазванілі з Расонскага раёна і паведамілі, што ў адной з гаспадарак ёсць танк, я прыняў гэта за недарэчны жарт, — гаворыць Міхаіл Канстанцінавіч. — Аднак чалавек кляўся, што ўсё — чыстая праўда. Паслаў на месца старшага оперупаўнаважанага па асабліва важных справах, маёра міліцыі Васільева. Сапраўды, непадалёк ад гаспадарчага двара саўгаса «Гарбачова» ён выявіў замаскіраваны танк Т-10-М менавіта той, што знік у адной з вайсковых часцей. Дырэктар саўгаса растлумачыў, што баявую машыну яму падарыў старшы прапаршчык гэтай часці. А пакуль што справа перададзена ў ваенную пракуратуру.

Вядома, адпаведныя службы разбяруцца. Але што гэта за прапаршчык, які можа раздорваць танкі? Ходзяць чуткі, што тут не абышлося без «вадкай валюты», якая называецца гарэлкай. Аднак не будзем гадаць, следства і сапраўды высветліць усе перыпетыі гэтай дзіўнай справы. «Канверсія па-савецку» працягваецца. Якім падарункам ашчасліві́ць чарговы прапаршчык чарговага дырэктара?

Уладзімір ГОЙТАН.

ВЕСТКІ АДУСЮЛЬ

ХЭЛОУ, КАЗАХСТАН!

Выйшлі ў свет першыя нумары газеты «Казахстан», якая выдаецца на англійскай мове і прызначана для замежных чытачоў. У планах рэдакцыі — выпуск газеты на некалькіх замежных мовах і распаўсюджванне яе па ўсяму свету.

«ПРАСЛАВІЛІСЯ»

Некалькі будынкаў і трамвайных прыпынкаў у Самары былі спісаны антысеміцкімі лозунгамі. Гэты факт стаў вядомы не толькі ў Паволжы, але і ў краінах Захаду. «Дзякуючы нейкім вырадкам Самара цяпер «праславілася» на ўвесь свет», — сумна пажартавалі мясцовыя журналісты.

МУЗЫЧНА-ЧЫГУНАЧНЫ СЕРВІС

Новы від абслугоўвання пасажыраў уваходзіць у моду на чыгуначным вакзале ў Астрахані. Цяпер па заказу самадзейны духавы аркестр сыграе перад адыходам поезда любую мелодыю: хочаш — «Развітанне славянкі», хочаш — «Лезгінку». Пасля адыходу поезда музыканты падлічваюць немалыя грошы за дастаўленае задавальненне.

ЗНАХАРЫ І ЗЛАДЗЕІ

У лістападзе г. г. у Маскве пройдзе Сусветны кангрэс народных знахароў, на які будуць запрошаны прадстаўнікі акультных навук са 183 краін. Правядзенню кангрэсу можа перашкодзіць адна недарэчнасць — яго арганізатар, камерсант Уладзімір Сінькоў, які знаходзіцца цяпер пад следствам за крадзяжы грошай у асабліва буйных памерах, рызыкуе апынуцца гадоў на дзесяць за кратамі.

ЗАМЕСТ РУЖ—АГУРКІ

Упершыню за сваю 125-гадовую гісторыю Адэскі батанічны сад вымушаны зарабляць на жыццё не толькі дэманстрацыяй руж, гваздзікоў і рэдкіх сартоў капусты, але і продажам насельніцтву памідораў і агуркоў, вырашчаных у цяпліцах.

РУСАФОБІЯ!

Генеральны пракурор Літвы А. Паўлаўскас абавязаў пракуратуру сталіцы рэспублікі даследаваць абставіны публікацыі ў шэрагу радыкальных выданняў артыкулаў з антырускай накіраванасцю і высветліць, ці няма ў дзеяннях аўтараў і рэдактараў саставу злачынства, прадугледжанага артыкулам 72 Крымінальнага кодэкса Літвы (прапаганда міжнацыянальнай варожасці).

ПА РЭЙКАХ У КІТАЙ

Адміністрацыя Хабараўскага краю стала адным з заснавальнікаў акцыянернага таварыства «Залатое звяно», што створана для будаўніцтва расійска-кітайскай чыгункі. Новая ветка злучыць Прымор'е і Хабараўскі край з кітайскай правінцыяй Гірын.

СПРАВЫ «ЧЫРВОНАГА ПЕЎНЯ»

Гэтымі днямі ў Маскве быў зарэгістраваны «юбілейны» — 14-тысячны пажар. Гэта толькі за сёлетні год. У такой колькасці пажараў з пачатку года загінула звыш 130 чалавек, а матэрыяльныя страты перавалілі за 47 мільёнаў рублёў.

Колькі пражыта, колькі выпіта...

Доўгае сямейнае жыццё пенсіянера П. з Бабруйска і яго жонкі закончылася на манер, які стаў ужо трывіяльным — пасля сумеснага распіцця спіртных напіткаў П. забіў сваю жонку. А ўвагу гэта інфармацыя заслугоўвае па той прычыне, што на момант учынення злачынства П. было 96 гадоў — ён з 1896 года нараджэння. Такога кліента бабруйская турма, відаць, даўно не мела.

Выступленне Міхаіла Мясніковіча на сесіі ЭКАСАС

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека і іншых міжнародных актаў, што датычаць грамадзянскіх, палітычных, эканамічных, сацыяльных і культурных правоў.

Міхаіл Мясніковіч падкрэсліў, што першыя крокі на шляху незалежнасці рэспублікі прыходзіцца рабіць у выключна складаных умовах пераходу да рынкавай эканомікі і пераадолення надзвычай цяжкіх вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Пры гэтым яна свядома апіраецца галоўным чынам на ўласныя сілы. Разглядае садзейнічанне з боку сусветнага супольніцтва як істотны фактар, які дапаўняе ўласныя намаганні, перш за ўсё ў структурнай перабудове эканомікі, развіцці недзяржаўных форм уласнасці, канверсіі ваеннай прамысловасці.

Будучы ў Нью-Йорку, Міхаіл Мясніковіч нанёс візіт намесніку генеральнага сакратара ААН па эканамічных і сацыяльных пытаннях Жы Чаожу. У ходзе сустрэчы абмяркоўваліся пытанні, звязаныя з аказаннем тэхнічнай дапамогі Беларусі.

(БЕЛТА).

БЫЛІ Б ЖЫВЫЯ КЛАСІКІ...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

настальгія па жорсткай руцэ, якая, маўляў, толькі і здольная навесці парадак. Вядома, многае залежыць ад узгодненых дзеянняў у рамках СНД, прычым мы не павінны забываць, наколькі моцна прывязана наша эканоміка да партнёраў па былому Саюзу і наколькі залежыць ад іх наш уласны дабрабыт. І тут не месца ўрапатрыятычным амбіцыям некаторых палітычных лідэраў, якія гатовы дзеля нацыянальнай ідэі махнуць рукой на ўсё (ці ж не так, як было і раней?). Але пры гэтым, калі мець на ўвазе нярэдкую няўзгодненасць, нежаданне партнёраў па СНД лічыцца з інтарэсамі адзін аднаго, трэба мець і надзейны запасны варыянт.

Аднак вернемся да прадпрыемстваў ці ўжо ў гэтым выпадку да ўзаемаадносін з імі ўрада. Напэўна, не ва ўсім можна пагадзіцца з У. Маркіным. Ёсць падтрымка. Іншая справа, ці на карысць яна прадпрыемствам, усім нам? Тая спіраль, якую раскручваюць цяпер цэны, абавязкова павінна на некім спыніцца, нехта павінен проста выйсці з гульні. Але гэта толькі ў тым выпадку, калі правілы гульні для ўсіх — аднолькавыя, калі не будзе працягнута сацыялістычная рука дапамогі з боку бюджэту, працей— калі не будзе фінансавага падсілкоўвання «крайніх»...

Наш рынак дазваляе ўсё. У тым ліку і падсілкоўванне (нагадаем, яно можа быць толькі за кошт іншых, за кошт тых, хто яшчэ не развучыўся зарабляць сродкі. Бо бюджэт сам не зарабляе, ён толькі збірае). Пра гэта пісалася ўжо. Але, як кажуць, і тым не менш... Неяк непрыкметнай засталася для шырокай грамадскасці пастанова «Аб крыніцах папаўнення ўласных абаротных сродкаў і стабілізацыі фінансавага становішча... прадпрыемстваў...», якая з'явілася ў сярэдзіне чэрвеня. А дарэмна, у ёй нямала адметнага. Ну, напрыклад, тое, што трэба пераафарміць раней выдадзеныя прадпрыемствам крэдыты ў доўгатэрміновыя. Як правіла, на 5 гадоў. І (увага) пад 14 працэнтаў гадавых. Ну, а розніца ў працэнтах — за кошт сродкаў бюджэту. Блакітная мара для многіх камерцыйных структур... Але як быць з інфляцыяй, іншымі непрыемнасцямі? Зрэшты, да падобных рэчаў мы прывучаны ўжо: спрацоўвае ранейшая практыка, сутнасць якой нібыта і гуманная — нікому не даць прапасці. А раскладваем усё на ўсіх пароўну.

Чытаем далей: той прыбытак, які пойдзе на пагашэнне крэдытаў, вызваляецца ад падаткаабкладання (значыць, возьмуць з тых, хто яшчэ крыху дыхае). Праўда, ёсць у пастанове і радкі наконт таго, што трэба абавязкова гарантаваць зваротнасць крэдытаў. А залогам тут павінны быць дзяржаўная маёмасць крэдытуемых і рэшткі сродкаў на бюджэтных рахунках. Тысяча першае кітайскае папярэджанне... Наконт зваротнасці. Але, думаецца, што дзяржава, якая па сутнасці сама ў сябе пазычае (прадпрыемствы ж— дзяржаўныя), абавязкова сама сабе і даруе. Як гэта было ўжо шмат разоў. Адным словам, тут мы будзем мець справу са звычайным пераразмеркаваннем (любімы занятак усіх рангаў кіраўнікоў сацыялістычнага часу). Літаральна перад гэтым давялося размаўляць з работнікамі Нацыянальнага банка, якія падкрэслівалі, што трэба прытрымлівацца жорсткай крэдытнай палітыкі (шчодрыя крэдыты банкаў, якія нярэдка потым спісваліся, адносіліся на так званы дзяржаўны ўнутраны доўг, у многім і садзейнічалі дэстабілізацыі фінансавага становішча, нараджалі ўтрыманскую псіхалогію), што паслабленні могуць быць зроблены толькі сельскай гаспадарцы. Добрыя задумы...

Цяжка сказаць, што ў цяперашняй сітуацыі рабіць таму ж ураду: з аднаго боку — няўмольныя законы рынку, з другога — небяспека апынуцца сам-насам з раз'юшанай плошчай, на якую могуць паклікаць людзей нашы зноў-такі сацыялістычныя свядомасць і псіхалогія, калі ім, напрыклад, будзе аб'яўлена, што іх прадпрыемства — банкрут. З усімі адсюль вынікамі...

Ледзь накіраваўшыся да рынкавага берага, мы апынуліся ў моцным зацяжным віры. Ці выберамся з яго?

Пэўна ж, гэты вір пераадолелі б эканамічна свабодныя вытворцы, вытворцы з поўнасцю развязанымі рукамі. Але гэта, як кажуць, ужо з іншай оперы. А пакуль што зводкі з прадпрыемстваў працягваюць палохаць. Яны папражаюць далейшай дэстабілізацыяй становішча.

Між іншым, мы апошнім часам нярэдка здзіўляемся: чаму, з-за чаго растуць цэны? Але ці варта здзіўляцца? (гл. вышэй).

Іван БАРАНОЎСКІ, аглядальнік «Звязды».

Узяў разведчык чэкісцкую касу...

Нядаўна «Звязда» апублікавала дакументальны расказ Гордана Брук-Шэперда «Лёс разведчыка» аб жыццёвым шляху нашага земляка, савецкага разведчыка Аляксандра Арлова — Льва Фельдбіна.

Расказ цікавы. Уражвае багацце фактычнага матэрыялу. Аднак не аб усім расказаў Брук-Шэперд. Сустракаюцца ў расказе і асобныя недакладнасці. Памылковым, напрыклад, з'яўляецца сцвярджэнне аб тым, што грошы, якія меліся ў Арлова-Фельдбіна на момант уцёкаў, 28 тысяч долараў, складалі яго зарплату...

На Арлова я «выйшаў» яшчэ ў 1967 ці 1968 годзе. І адбылося гэта так. Збіраючы матэрыял для кнігі аб К. Арлоўскім «Чалавек з легенды» (у мінулым годзе кніжка выйшла другім выданнем), у адным з маскоўскіх архіваў натыкнуўся на незвычайны рапарт Стрыка (такі быў псеўданім Арлоўскага ў Іспаніі) Арлову.

Незвычайнасць дакумента складалася не ў тым, што камандзір разведвальна-дыверсійнай групы Кірыла Пракопавіч дакладваў начальніку аб унушальных выніках двухмесячнага васьмісоткіламетровага рэйду групы па франкісцкаму тылу. Аб гэтай унікальнай аперацыі я ўжо шмат ведаў са слоў саратнікаў Арлоўскага па ўдзелу ў грамадзянскай вайне ў Іспаніі С. Ваўпшасава і Л. Васілеўскага. Галоўнае заключалася ў прозвішчы начальніка, у Арлове: раней жа ні Ваўпшасаў, ні Васілеўскі, якія ахвотна дзяліліся ўспамінамі, не раз называлі і Арлоўскага, яго і сваіх, вядома, «іспанскіх» начальнікаў — П. Берзіна і Г. Сыраежкіна. Пра Арлова і словам не абмовіліся. Чаму?

— У ветэранаў-чэкістаў не прынята гаварыць і пісаць пра перабежчыкаў - пярэваратняў, — сказаў-адрэзаў Станіслаў Ваўпшасаў.— Да таго ж наш былы начальнік аказаўся нячыстым на руку: пры ўцёках на Захад усю казну чэкісцкую прыхапіў. — Крыху памаўчаўшы, Ваўпшасаў дадаў: — А справу нашу Арлоў ведаў добра, быў добрым спецыялістам па арганізацыі разведкі і дыверсій у тыле праціўніка.

Аб высокім прафесіяналізме свайго былога шэфа Арлова гаварыў і Леў Васілеўскі. «Гэта, канешне, не для друку, але я вам прама скажу: Арлоў быў чалавекам з вялікай эрудыцыяй. У гутарках з ім Міхаіл Кальцоў душу адводзіў».

Аднак вернемся да Арлова, да яго ўцёкаў на Захад. Паводле ўспамінаў С. Ваўпшасава і Л. Васілеўскага, адбылося гэта так.

У адзін з ліпеньскіх дзён 1938 года Аляксандр Арлоў склікаў частку сваіх супрацоўнікаў — К. Арлоўскага, С. Ваўпшасава, Н. Пракапюка, А. Рабцэвіча (усе яны ў гады Вялікай Айчыннай вайны ўзначальвалі магутныя чэкісцкія разведвальна-дыверсійныя фарміраванні і ўдастоены звання Героя Савецкага Саюза), Л. Васілеўскага і іншых. Аб'явіў ім, што па загаду наркома Яжова на некалькі дзён выязджае ў адну з краін у спецкамандзіроўку. З камандзіроўкі ён не вярнуўся. Як водзіцца ў чэкістаў у такіх выпадках, спецыяльная камісія ўзламала яго сейф. Усе дакументы аказаліся на месцы, але зніклі каля 50 тысяч долараў — усе грошы, прызначаныя на аператыўныя мэты. Затое ў сейфе знайшлі старонку з бегла напісаным тлумачэннем. Сутнасць яго зводзілася да наступнага. Ён, Арлоў, перакананы, што яго выклікаюць у Бельгію, на савецкае судна, якое там стаяла, каб арыштаваць як ворага народа. Ворагам жа савецкай улады ён не быў і, хоць вымушаны ўцякаць на Захад, выступаць супраць яе не будзе. Арлоў прасіў прабачэння, што вымушаны ўзяць з сабой чэкісцкую касу. Выглядае гэта, маўляў, амаральна, але яму трэба на штосьці жыць, а на службу да ворагаў савецкай улады ён не пойдзе.

— І трэба сказаць, што Арлоў стрымаў сваё слова,— у заключэнне гаварыў Л. Васілеўскі.

Ветэран-чэкіст памыліўся. Яшчэ ў 1953 годзе, годзе смерці Сталіна, Арлоў-Фельдбін выдаў на Захадзе кнігу «Тайная гісторыя сталінскіх злачынстваў». Пазней аб займальнай адысеі былога савецкага разведчыка, ураджэнца горада Бабруйска, напіша ўжо вядомы чытачам «Звязды» Г. Брук-Шэперд.

Ілья БАРЫСАЎ.

Тадэвуш Крывеня:

«МОЖНА НЕ ХВАЛЯВАЦЦА— ГОЛАД РЭСПУБЛІЦЫ НЕ ПАГРАЖАЕ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

— Атрымліваецца, нехта з'еў мой цукар?

— Напэўна, так. Але ў ліпені ў вас будзе магчымасць яго купіць. Выдача на талоны — па 2 кілаграмы, і значна больш, чым раней, будзе рэалізавана па камерцыйных цэнах.

Цукар у рэспубліцы ёсць. Украіна нас моцна падвяла з пастаўкамі, затое дапамагла Расія. Узамен за масла, маргарын і згушчанае малако мы атрымалі дастаткова цукру, каб гандляваць ім бесперапынна. Нават сёння прадаём па 30 рублёў за кілаграм, хоць маем права і па 50 рублёў.

Добра пачалі працаваць кантракты, увесь час паступаюць новыя прапановы. Вось у мяне ліст з Расіі — прапануюць цукар па 47 рублёў за кілаграм. Але мы не спяшаемся згаджацца, бо маем прапановы і па 43 рублі і па 41. Трэба імкнуцца купіць танней, прычым не для таго, каб атрымаць большы прыбытак, а каб мець магчымасць танней прадаваць. Паступова прыходзіць разуменне таго, што галоўнае — гэта заваяваць аўтарытэт у пакупніка. Хто пакупніка бессаромна абдзірае, той ніколі не будзе карыстацца павагай і доўга не затрымаецца на рынку.

І яшчэ адно хацеў бы адзначыць: цукар нам цяпер прапануюць за грошы. Менавіта за грошы, а не ўзамен на нейкія тавары. Значыць — рубель запрацаваў. Раней мы павінны былі шукаць нафту, мазут, іншае, лятаць у Цюмень, губляць шмат сіл і часу.

— Алею нешта не відаць у магазінах, як тут абстаяць справы?

— Вось з алеем цяжка. Беларусь, як вядома, ніколі не мела ўдосталь уласнага алею, а ў апошнія гады — тым больш. Выпрацоўваецца ўсяго каля 18 тысяч тон рапсавага, у асноўным для тэхнічных патрэб, а спажывае рэспубліка ў год амаль 200 тысяч тон.

Галоўным пастаўшчыком алею заўсёды была Украіна, але сёлета гэта пытанне пакуль што не вырашана. Прыкра, бо якраз пачынаецца перыяд нарыхтовак.

— Сапраўды, у які рэцэпт салаты ні зірні, усюды — адна шклянка алею, паўтары шклянкі алею...

— Я не толькі пра хатнія нарыхтоўкі, алею няма і для харчпрома.

— Значыць, трэба чакаць перабояў з маянэзам і маргарынам?

— Спадзяюся, да гэтага не дойдзе. Што-небудзь абавязкова прыдумаем, хутчэй за ўсё з Расіяй дамовімся. Знойдзем выйсце і з алеем, і са збожжам, і з усім астатнім. Гэта не галоўныя праблемы.

Галоўнае, што нам перашкаджае, на мой погляд, гэта не адсутнасць рэсурсаў, а адсутнасць належнага кіраўніцтва гандлем як у савецкіх органах, так і ў нашай галіне. Не хапае парадку, які падтрымліваўся б у рамках нейкай структуры.

Калі відавочнай стала неабходнасць рэарганізацыі работы гандлю, урад прыняў пастанову № 87 ад 18 лютага, якая прадугледжвала стварэнне сапраўды рынкавых структур у гандлі. Я лічу, што пастанова гэта добрая (мы таксама прымалі ўдзел у яе падрыхтоўцы), яе рэалізацыя шмат можа даць. Але, калі згодна з пастановай пачаліся ліквідацыя торгаў і трэстаў і стварэнне новых структурных звенняў, гэта работа затармазілася на абласным узроўні. Справа пакуль што зроблена працэнтаў на 40, не больш.

— Супраціўленне?

— Хутчэй боязь. Боязь развітацца са старой сістэмай, апасенне, што новыя структуры не будуць функцыяніраваць. Каб я асабіста выконваў гэту пастанову на абласным узроўні, я гэта рабіў бы ў сціслыя тэрміны, а не за паўгода. А так, па сутнасці, справа зацягнута, і пытанне засталося адкрытым.

Аблвыканкомы ў большасці сваёй стварылі абласныя гандлёвыя структуры. Але гэта не тое, бо дзяржканцэрны там цалкам фінансуюцца за кошт камерцыйнай дзейнасці. Атрымліваецца, што гэтыя быццам бы дзяржаўныя структуры не маюць грошай з бюджэту і, адпаведна, улады з іх не могуць спытаць, як са свайго структурнага звяна. Няма кіруемасці, і гэта згубна адбіваецца на валоданні сітуацыяй, тымі ж рэсурсамі. Татальная камерцыялізацыя небяспечная, бо камерсант (такая яго прырода) дбае толькі пра свае інтарэсы, а не пра інтарэсы пакупнікоў і дзяржавы. Асабліва гэта праяўляецца пры нашай неразвітасці рынку.

— Не сказаў бы, што і дзяржгандаль надзвычай клапоціцца пра народ. Узяць хоць бы мяса — гаспадаркі не могуць здаць жывёлу, бо халадзільнікі і мясакамбінаты перапоўнены, а на прылаўку часта няма з чаго выбіраць.

— Ну, зараз, калі мяса прадаецца па дыферэнцыраванай цане, у залежнасці ад якасці кавалка, выбар павінен быць лепшым. Да таго ж, пачаў працаваць новы цэх Мінскага мясакамбіната па выпуску паўфабрыкатаў, які дае 6—7 тон штодня, а ў перспектыве — 150 тон.

Але вы ведаеце, па якой цане дзяржава купляе мяса? Кілаграм ялавічыны абыходзіцца недзе ў 136 рублёў. Так што нават узрослыя цэны не пакрываюць нашых страт. Увесь прадуктовы гандаль — стратны.

— Значыць, мы маем такі рынак, пры якім нявыгадна ні вырабляць прадуктовыя тавары, ні гандляваць імі?

— Не толькі гэта нявыгадна. Вы паглядзіце, колькі заводаў не працуе ўжо з 25-га. Раней 32 і 33 у месяцы шукалі, а цяпер усяляк скарачаюць выпуск прадукцыі. Канешне, калі заканадаўства не стымулюе працы, трэба яго пераглядаць. Хай парламент падумае.

Толькі вы зразумейце — ніхто ж наўмысна не шкодзіць. Мы яшчэ вучымся жыць нармальна і, вядома, памылкі робім.

Вялікая памылка — тое, што надзвычайным падаткам і падаткам на дабаўлены кошт абкладзены прадпрыемствы грамадскага харчавання. Гэта галіна зараз не развіваецца, яна не ў стане купіць нават гранёныя шклянкі! Сёння студэнцкія і рабочыя сталовыя даюць каля 150 мільёнаў рублёў страт. Уяўляеце — карміць людзей нявыгадна! Калі зараз гэту галіну не падтрымаць, можна вельмі многае згубіць. У грамадскім харчаванні вялікую ролю адыгрывае майстэрства — кухара, кандытара, метрдатэля, афіцыянта. Майстэрства і традыцыі трэба захоўваць.

Урад ставіцца да нашых праблем з разуменнем. Прадпрыемствы грамадскага харчавання карыстаюцца амаль беспрацэнтнымі крэдытамі. Гандаль наогул зараз атрымлівае ад Нацыянальнага банка рэспублікі крэдыт у 5 мільярдаў рублёў. Гэта ў многім выправіць становішча, бо што часам адбываецца: прамысловасць не адпускае тавары, пакуль гандаль іх не аплаціць, а гандаль не мае грошай. Але дапамога дапамогай, а працэнтаў на семдзесят усё залежыць ад нашых работнікаў, іх ініцыятывы і паваротлівасці. Просты прыклад: марожанае. Холадакамбінат затаварaны, збыту няма, хоць нават і не ўсе магутнасці задзейнічаны.

— Можа занадта дорага?

— Не. У Маскве порцыя марожанага каштуе 22 рублі, а ў нас — ад пяці да сямі з нечым. Яшчэ па-божаску. Справа ў іншым: у гарачы летні дзень гэтага марожанага яшчэ не ўсюды і купіш. Не парупіліся.

Не ўсе ўмеюць гаспадарыць. Не ўсе хочуць. Прывыклі глядзець на начальства і чакаць указанняў. Павінен, відаць, мінуць час, каб выраслі новыя кадры, галоўная надзея — на маладых.

Нядаўна быў у нас выпадак, эканамічны наш універсітэт папрасіў 75 тысяч рублёў на арганізацыю тыднёвай стажыроўкі студэнтаў у Англіі. Міністэрскія фінансісты былі супраць: навошта? Таксама зразумела — мы ж адміністрацыйная арганізацыя, грошай не маем. Але я дабіўся, каб адно наша вытворчае прадпрыемства знайшло грошы. Бо спецыялісты ў такім узросце, калі светапогляд толькі закладаецца, павінны ўбачыць, як працуюць за мяжой, як арганізуюць гандаль. Хай у іх вочы адкрыюцца. Можа сённяшнія студэнты — якраз з тых, хто зробіць наша жыццё лепшым.

— Тадэвуш Канстанцінавіч, а як жыве ваша сям'я, дзе вы бераце прадукты?

— Дзе і ўсе — у магазінах. Праўда, сам я туды не хаджу, затое ходзяць жонка, дзеці. Агароднінай забяспечваю сям'ю сам — вырошчваю на дачным участку. І памідоры, і агуркі, і зяленіва, і многае іншае. Яшчэ ядзім сваю бульбу мінулага ўраджаю. На зіму звычайна назапашваем шмат хатніх кансерваў — жонка добрая гаспадыня, ведае процьму цікавых рэцэптаў. У наш час інакш нельга.

— Тут з вамі цяжка не пагадзіцца. Дзякуй за гутарку.

Аляксандр БЯРСУДСКІ.

Які беларус не любіць хуткай язды? І ўсё ж

Сумна становіцца, калі глядзіш на табліцу забеспячэння дарогамі агульнага карыстання некаторых краін Еўропы і Азіі. Калі ў Германіі на кожную тысячу жыхароў прыпадаюць 8 кіламетраў такіх дарог, у Вялікабрытаніі — 6,2, у Японіі — 6, а ў Францыі — нават 13,6, то былыя краіны СНД яўна адстаюць. Украіна са сваімі абсягамі мае 3 кіламетры дарог на тысячу жыхароў, Казахстан са шматлікімі стэпамі — 4,8, Расія, славутая сваёй «бездаражжу» яшчэ з даўніх часоў, і цяпер прапануе толькі па 2,6 кіламетра на кожную тысячу. А што ж Беларусь, якая знаходзіцца ў цэнтры Еўропы, і, мяркуючы па ўсім, павінна была б «уцерці нос» сваім суседзям? Амаль чатыры з палавінай кіламетры — вось і ўсё, што ў нас ёсць. Улічваючы той факт, што зараз будаўніцтва аднаго кіламетра высакаякаснай дарогі каштуе каля мільёна рублёў, хуткага прагрэсу ў гэтай справе наўрад ці дачакацца. Па сярэдняй хуткасці руху Беларусь знаходзіцца, прабачце за каламбур, «у сярэдзіне»—55 кіламетраў у гадзіну, у той час як у Расіі — 30, а ў краінах Еўропы — 80 кіламетраў у гадзіну. Агульны ўрон ад нездавальняючага стану дарожнай сеткі ў краінах СНД за мінулы год склаў амаль 25 мільярдаў рублёў. Цікава, колькі грошай дзеля добраўпарадкавання дарог было выдаткавана на Беларусі? Ці не лепш з самага пачатку будаваць дарог больш і больш надзейна?

Калі ткачыхі спалі

СЛОНІМ. Пакрыўджаны ткачыхі фабрыкі «Тэкстыльшчык». Калі раніцай яны з'явіліся на работу, адразу ж адчулі: нешта не так. Праўда, шмат часу на пошук «нечага» не спатрэбілася. Справа ў тым, што невядомыя злыдні ноччу зрэзалі са станкоў вытканыя пакрывалы і знеслі. Расчараваным ткачыхам толькі і застаецца гадаць, што за «злая сіла» тут папрацавала.

Рынак і культура

ГРОДЗЕНСКАЯ ВОБЛАСЦЬ. За апошні час у вобласці спыніла сваё існаванне 41 бібліятэка, 4 музычныя школы, 75 клубаў, шэраг кінаўстановак. Вось такім чынам рынкавая эканоміка ўплывае на стан культуры.

Кроў, пакуты, слёзы

НЯСУЦЬ ЖЫХАРАМ НАШАЙ РЭСПУБЛІКІ ЗЛАЧЫННЫЯ ДЗЕЯННІ НЕКАТОРЫХ АСОБ КАЎКАЗСКАЙ НАЦЫЯНАЛЬНАСЦІ

Такога страху, як у той кастрычніцкі ранак мінулага года, інжынер Гомельскага ўпраўлення сувязі Галіна Васільеўна Калеснікава не зведала за ўсё сваё 42-гадовае жыццё.

Справіўшыся з хатняй работай, яна вырашыла прагуляцца па парку імя Луначарскага. Настрой у жанчыны быў добры да таго часу, пакуль яна не ступіла на мост, перакінуты цераз лебядзінае возера. На ім стаялі трое маладых чарнявых хлопцаў і цікаўна на яе пазіралі. Галіна Васільеўна прайшла ўжо міма іх метры на два, як нечакана адчула: шыю нібы хто жалезнымі абцугамі сціснуў. Адразу перахапіла дыханне, бо да таго ж чыясьці дужая рука закрыла ёй рот. У імгненне вока жанчына апынулася на асфальце і перад яе тварам грозна бліснула лязо нажа, якое ўпёрлася ў грудзі.

— Грошы! Хуценька!

Перапалоханая да смерці жанчына аддала ім сумачку, і хлопцы, выпатрашыўшы яе, накіраваліся да выхаду. Галіна Васільеўна трэслася, нібы ў ліхаманцы. Сабраўшыся з апошнімі сіламі, яна дакульгала дадому (жыла недалёка ад парку) і пазваніла ў міліцыю. Адтуль праз лічаныя хвіліны выехаў атрад захопу, які на вуліцы Савецкай і затрымаў грабежнікаў.

Імі аказаліся нідзе не працуючыя жыхары горада Мінгечаура Эльчын Керімаў, Азер Таджыеў і Рашыд Тагіеў, якія прыязджалі ў Гомель па свае справы.

У тым жа кастрычніку мінулага года двое каўказцаў Рудзік Акапян і Самвел Маркусян за хабар у 22 тысячы рублёў былому дырэктару магазіна № 2 Цэнтральнага райхарчгандлю Уладзіміру Майсееву незаконна набылі 2.400 кілаграмаў масла сметанковага і 200 кілаграмаў сыру і спрабавалі па фіктыўных дакументах вывезці іх і іншыя тавары на сваю радзіму, у Арменію. Але і ў гэтым выпадку міліцыя аказалася на вышыні.

Два разы ім удалося правезці ў Арменію востраадэфіцытныя і ў нашай рэспубліцы тавары і атрымаць добры навар.

Спрабавалі і трэці — ручаі нажывы ім перакрыла міліцыя.

— Злачынствы, якія ўчыняюць у нашай вобласці асобы каўказскай нацыянальнасці, практычна ахопліваюць увесь пералік артыкулаў Крымінальнага кодэкса, — расказвае намеснік начальніка аддзела прафілактычнай службы УУС Гомельскага аблвыканкома Іван Фёдаравіч Грамадзюк і начальнік упраўлення барацьбы з эканамічнай злачыннасцю Іван Іванавіч Коксаў. Прыкладаў шмат. Прадстаўнікі Грузіі Тутберыдзе, Ткелашвілі і Нерушашвілі былі затрыманы на кантрольна-прапускным пункце ў Гомельскім раёне, калі на вялікагрузных аўтамашынах вывозілі каштоўныя тавары народнага спажывання, якіх у нас не хапае, на суму каля аднаго мільёна рублёў. Азербайджанец Люлаеў, «пасябраваўшы» з адной сям'ёй гамяльчан, ледзь не згвалтаваў непаўналетнюю дачку гасцінных гаспадароў. Нехта Мамукашвілі ў Грузіі кватэру ў доме на вуліцы «50 гадоў БССР» ператварыў у склад крадзенага і рассаднік злачынцаў. Пры спробе ўзламаць кватэру ў доме па вуліцы Пераможнай быў затрыманы жыхар Азербайджана Ахмедаў. Пералік злачынстваў можна працягваць.

Асобна хацелася б сказаць пра наступнае. Групы каўказцаў падзяляюць паміж сабой сферы ўплыву ў горадзе. І былі выпадкі, калі якая з іх «залезе» не ў сваю зону—пачынаецца «маленькі Карабах». Менавіта з-за гэтага грымелі стрэлы ў густанаселеным жылым масіве «Валатава» і на скрыжаванні вуліц імя Кірава і Навапалескай. У час сутычкі былі паранены два чалавекі, сярод якіх адзін прахожы.

Каўказцы аднойчы збілі ўкраінскіх прадаўцоў (а было гэта якраз на падступах да Гомеля), калі тыя не згадзіліся з імі на ўстанаўленне адзіных манапольных цэн на аналагічны тавар. У вячэрні час на вуліцы Кісялёва п'яныя каўказцы мацюкалі прахожых і, калі тыя папрасілі іх супакоіцца, пусцілі ў ход кулакі. Трое гамяльчан пацярпелі.

Нахабна паводзілі сябе ў цэнтры горада і сямёра азербайджанцаў. Чацвёра супрацоўнікаў міліцыі з Харкава, якія знаходзіліся ў Гомелі ў камандзіроўцы, зрабілі ім заўвагі. Каўказцы ў адказ накінуліся на іх з нажамі, пачалі бойку. Папярэджвальныя стрэлы адзін з міліцыянераў паспеў зрабіць, і ўтаймоўваць сапраўдных бандытаў давялося ўжо з дапамогай гомельскага атрада міліцыі асобага прызначэння.

Вось тут мы падышлі яшчэ да аднаго аспекта «каўказскай праблемы» ў Беларусі. Многія выпадковыя госці, імкнучыся асесці ў рэспубліцы, каб займацца брудным справамі, фіктыўна ўладкоўваюцца ў кааператывы, малыя прадпрыемствы, дамаўляючыся з тымі, хто збірае вялікія грошы, каб іх прапісалі ў доме або прапісалі ў кватэры. Для гэтага шырока выкарыстоўваецца падкупы і хабар. У пагоні за нажывай многія нашы людзі здаюць каўказцам свае кватэры для часовага пражывання, перадаюць ім дачныя домікі, даверанасці на легкавушкі. А тыя наладжваюць там прытоны. І нікольні нашых грамадзян не хвалюе, што патуранне паўднёвым гасцям, імкненне адхапіць ад іх нейкую суму грошай у хуткім часе можа ператварыцца, калі не для іх саміх, дык для іх знаёмых і родзічаў у кроў, пакуты, слёзы.

Неверагодна, але факт. Многія гасцініцы горада перапоўнены паўднёвымі гасцямі, якія нумары ў іх перадаюць ледзь не ў спадчыну. Нядаўна ў дзень праверкі ў гасцініцах «Гомель» і «Утульнасць» выяўлена дзевяць каўказцаў, якія жылі або па несапраўдных пашпартах, або зусім без дакументаў. У гасцініцы «Прыпяць» з 47 пражываючых 36 былі з Закаўказзя. Складваецца ўражанне, што для іх правіл у нас няма, затое нам яны прыносяць іх безліч.

Доўга размаўляў я з работнікамі ўпраўлення ўнутраных спраў, пракуратуры і суда, знаёміўся з некаторымі крымінальнымі справамі. Іх тры, а таксама занепакоенасць многіх жыхароў рэспублікі абвастрэннем крыміналагеннай абстаноўкі з актыўным удзелам каўказцаў не могуць пакінуць абыякавымі ўсю нашу грамадскасць і афіцыйныя ўлады. Нельга дапускаць, каб нам, прабачце, садзіліся на галаву злачынныя элементы з іншых рэгіёнаў. Няўжо мы не ў стане сябе абараніць? Няўжо наша рэспубліка не можа выпрацаваць адэкватныя меры па наведзенні парадку ў гэтым пытанні? Бо намаганняў міліцыі сёння яўна недастаткова.

Так, мы за тое, каб, як сказаў паэт, «усе флагі былі ў госці да нас», усе нацыянальнасці, у тым ліку і каўказкія, народы якіх мы паважаем і з якімі прайшлі ў агульнай гісторыі доўгія гады. Але мы павінны быць рашучымі да тых «гасцей», хто зневажае нас і плюе на нашы законы, разбэшчвае нашу моладзь, займаецца разбоямі і крадзяжамі, нясе нам пакуты.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

Такога гонару пры жыцці ўдастойваецца далёка не кожны мастак. Народнаму ж майстру Сямёну Сцяпанавічу Шаўрову пашанцавала. Яму наканавана было прысутнічаць на адкрыцці ў Оршы музея яго драўлянай скульптуры.

У экспазіцыі—больш за сто работ: скульптурныя партрэты герояў твораў Я. Купалы, І. Крылова, А. Пушкіна. Прататыпамі многіх твораў Шаўрова сталі яго сябры, родныя, блізкія. Усе работы Сямёна Сцяпанавіча дынамічныя, прасякнуты добрым гумарам.

НА ЗДЫМКАХ: народны майстар Сямён ШАЎРОЎ; «Калядкі». Аўтар С. Шаўроў.

Фота Валерыя АЛЯШКЕВІЧА (БЕЛТА).

СЛУЖБА — 01

Гінуць дзеці ў агні

Колькі ўжо сказана, напісана: пажар лягчэй прадухіліць, чым тушыць. На жаль, усведамляем мы гэта нярэдка вельмі позна...

Аператыўныя зводкі, у якіх паведамляецца аб гібелі дзяцей на пажарах, не могуць пакінуць раўнадушнымі. У Шуміліна, напрыклад, задыхнуліся ў дыме пажару двое дзяцей слесара райаграпрамтэхнікі І. Сакалова. Усяго ж у гэтым годзе ахвярамі агню ў рэспубліцы стала 26 дзяцей, у большасці сваёй—дашкольнікі.

Цяпер у дзяцей канікулы. У гэты час, як правіла, нямала пажараў адбываецца па віне школьнікаў. Вось толькі некаторыя прыклады. У Пухавіцкім раёне згарэў кароўнік. Падпаліў яго вучань сярэдняй школы № 196 г. Мінска Уладзімір Нікалайчык, які гасцяваў у родных. У вёсцы Замошша Талачынскага раёна знішчаны агнём цялятнік, загінула 49 цялят. Тут таксама пажар адбыўся па віне вучня Рачкоўскай пачатковай школы Анатоля Трафімава. Страты, нанесеныя гэтым пажарам калгасу «Рассвет»,— 373 тысячы рублёў.

Вярэдзіць душу трагедыя, якая адбылася ў вёсцы Качаловічы Нясвіжскага раёна. Археолагі рабілі тут раскопкі і выкапалі шахту, у якую была заведзена труба паўтараметровага дыяметра з прываранымі скобамі. Тут і знайшлі сабе месца для гульняў вучні мясцовай школы № 2 Віця Несцяровіч і Віця Пятровіч, а таксама Міша Сурыкаў. Глыбіня шахты была каля 15 метраў. У гэтым своеасаблівым калодзежы школьнікі падпалілі пластмасу, не падумаўшы аб тым, што пры яе згаранні выдзяляецца вельмі шмат атрутных рэчываў. Гэтыя канікулы для ўсіх трох сталі апошнімі ў іх кароткім жыцці.

Можна абвінаваціць у здарэнні бацькоў, дзядуль або бабуль, якія не дагледзелі сваіх дзяцей, унукаў. Можна папракнуць кіраўніцтва гаспадарак, дзе стварылі ўмовы, каб дзеці мелі магчымасць трапіць у кароўнік або цялятнік, сенасховішча або на льнозавод... Тыя ж археолагі не паклапаціліся, каб на месца раскопак не трапілі дзеці. Тым больш, што ў «калодзеж» мог выпадкова зваліцца любы. Усё гэта так. Але ўсё ж давайце, як казаў Казьма Прутков, глядзець у корань. Чаму сёлета колькасць пажараў, як ніколі, вырасла? І многія—па віне школьнікаў. Хоць, на першы погляд, дзіўна, але гэта таксама цесна звязана з нездавальняючым станам нашай эканомікі, рэзкім скачком цэн. Не кожная сям'я можа адправіць сёння свайго сына, дачку ў піянерскі лагер або паехаць з дзецьмі куды-небудзь адпачываць. Вось і едуць дзеці з гарадоў да сваіх дзядуль і бабуль, у якіх летам мноства спраў і ім не да ўнукаў. Сельскія хлопчыкі і дзяўчынкі таксама з-за занятасці дарослых часам застаюцца без нагляду. Пустуюць піянерскія лагеры. дамы адпачынку, а дзеці пакінуты самі на сябе.

Вельмі эфектыўны, а іншы раз і адзіны шлях папярэджання пажараў—правядзенне растлумачальнай работы сярод насельніцтва. Калі ў Злучаных Штатах Амерыкі, напрыклад, колькасць такіх здарэнняў значна паменшылася, была праведзена кампанія масіраванай прапаганды. Канешне, былі выдзелены на гэта значныя грашовыя сродкі, што вельмі хутка дало добрыя вынікі. А што ў нас? Куды б ні пастукаў, заўсёды атрымаеш ад варот паварот.

У рэспубліцы распрацавана праграма пажарнага ўсенавуча. Тут і стварэнне сеткі пажарна-тэхнічных цэнтраў і іх філіялаў, клубаў юных пажарных, і размяшчэнне супрацьпажарнай рэкламы на таварах народнага спажывання. Вялікая надзея на арганізацыю вывучэння правілаў пажарнай бяспекі ў дзіцячых садах і школах, коледжах і вышэйшых навучальных установах. Дзіўна, але нават многія спецыялісты з вышэйшай адукацыяй не маюць элементарных супрацьпажарных ведаў. На Гродзеншчыне мне расказвалі, як галоўны інжынер адной з гаспадарак, калі загарэлася сенасховішча, кідаў пенныя вогнетушыцелі ў агонь, будучы ўпэўненым, што так хутчэй патушыць пажар.

Васіль БАГАМ'Я.

ШАХМАТЫ

Пад рэдакцыяй майстра спорту У. СЫЧОВА.

ТВОРЫ КОНКУРСУ СКЛАДАННЯ

М. Плотнікаў (Брэст)

Белыя: Kpf7, Фf6, Kc2, пп: a4, b2, e2 (6).

Чорныя: Kpd5, пп: a5, a6 (3).
Мат за 3 хады.

І. Бондар (Ганцавічы)

Белыя: Kph1, Ca4, Ce7, пп: g3, h3 (5).

Чорныя: Kph6, Cf1, Kg2, пп. e6, h4 (5).
Выйгрыш.

НА ШТО СПАДЗЯВАЎСЯ ЦАРЭВІЧ?

Хто не ведае пра цара Івана IV, які вызначаўся не толькі дальнабачнасцю, энергіяй і мэтанакіраванасцю, але і падазронасцю?

З гісторыі вядомая яго жорсткая расправа над насельніцтвам Ноўгарада ў 1570 годзе, калі загінулі дзесяткі тысяч ні ў чым не вінаватых жыхароў горада. Нездарма рускі цар атрымаў мянушку «Грозны».

Сваю лютасць ён паказаў і гуляючы ў шахматы з сынам Іванам у 1582 годзе. Гэты выпадак адлюстраваны на выдатнай карціне мастака Рэпіна «Іван Грозны і сын яго Іван», дзе відаць вугал шахматнай дошкі і стол, за якім яны гулялі.

Калі партыя падыходзіла к канцу, царэвіч, які гуляў белымі, надоўга задумаўся.

У пазіцыі на дыяграме цар меў надзею выйграць. А супернік усё думаў і думаў. Тады цар не вытрымаў і прапанаваў здацца. Сын адказаў не так, як трэба, Іван Грозны схапіў свой посах з жалезным наканечнікам і ўдарыў сына ў скроню, ад чаго той праз два дні памёр.

Цар так і не зразумеў, на што спадзяваўся царэвіч у зусім безнадзейнай сітуацыі за шахматнай дошкай.

Паспрабуйце знайсці нічыю за белых.

ГАДЫ — НЕ ПЕРАШКОДА

ЖЛОБІН. Цікавае мерапрыемства павінна адбыцца ў горадзе ў гэтую суботу. З сустрэчным візітам сюды прыбывае італьянская дэлегацыя: дзеці, якія выступяць з музычнай праграмай перад сваімі аднагодкамі, а таксама мэр горада Скаленга з групай прадпрымальнікаў, каб устанавіць са Жлобінам братнія сувязі.

А ўсё пачалося з таго, што летам мінулага года ў Італію з гастролямі ездзіла дзіцячая група самадзейных артыстаў Жлобінскага падлеткавага цэнтра творчасці «Факел», які працуе пры беларускім металургічным заводзе.

У час паездкі юныя беларускія выканаўцы сталі пабрацімамі мясцовага дзіцячага музычнага клуба.

«Бэбі» з Апенін вырашылі не застацца ў «даўгу» перад сваімі аднагодкамі. А каб іх дружба перарасла ў брацкія адносіны, яны падключаюць да гэтай справы і дарослых. Як бачым, гады тут не перашкода. Было б жаданне і ўзаемаразуменне.

Ф. СКАРЫНА — «ХРОСНЫ БАЦЬКА» СКАЎТАЎ

ЧЭРВЕНЬ. У сярэдняй школе № 4 створана першае ў раёне згуртаванне скаўтаў, якое атрымала назву «Сябрына скарынічаў» у гонар славутага беларускага асветніка Францыска Скарыны. Ва ўрачыстай абстаноўцы хлопчыкі і дзяўчынкі прадэманстравалі свае веды па гісторыі Беларусі, прынялі скаўцкую прысягу, атрымалі значкі з гербам старажытнага Ігумена (цяперашні Чэрвень). Падобныя арганізацыі хутка будуць створаны і ў іншых школах раёна.

РАДЫЁ

15 ліпеня

Апошнія паведамленні: 6.00, 7.00, 10.00, 15.00, 19.45, 23.00.

7.00—«Радыёфакт». 8.05—«У Савеце Міністраў рэспублікі». Урадавая прэс-служба паведамляе. 9.15—«Таполя на Лагойскім тракце». Нататкі В. Макарэвіча. 9.45—«Прэм'ера песні». 10.15—для дзяцей. У. Ягоўдзік. «Лясныя жыхары». Апавяданні. 10.35—«Агеньчык». Радыёклуб. 11.20 — «Студыя «Ява». Тэмы тыдня. 12.00—«Апоўдні». 13.00 —«У абедзенны перапынак». 14.00—«Старонкі класічнай музыкі». 15.15—эстрадны канцэрт. 16.05—«Вас вітае «Сонейка». 17.00—«Спатканне з Віцебскам». Музычная праграма. 18.00—перадачы абласнога радыё. 19.00—гуманітарна-інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». 19.45—«Дзень нашага жыцця». 20.05—вячэрняя казка. 20.25—літаратурна-асветніцкі канал «Мост». 23.10—«Фан-клуб». Музычная праграма.

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ — СЁННЯ Ў НУМАРЫ

Справаздача аб знаходжанні ў Беларусі Прэзідэнта Румыніі Іона Іліеску

«Тэатр» палітычных гульняў?» «Непатрэбная акцыя» — публікацыі пад рубрыкай «Вакол рэферэндуму».

Тэма цукровага ажыятажу раскрываецца ў актуальным інтэрв'ю **«Будзе чай з цукрам ці без?»**

Чарговая **«Сустрэча для вас»** — інтэрв'ю з майстрам складання букетаў кветак Ларысай Якаўлевай.

Падборка публікацый да 65-годдзя «СБ».

«Населены востраў» — нататкі Віктара Адаменкі.

Крымінальная хроніка.

Навіны, рэклама.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

14 ліпеня

Беларускае тэлебачанне

14.55. Віялогія.
15.25. Нямецкая мова.
15.55. Французская мова.
16.30. Навіны.
16.35. «Залаты ключык». Маст. фільм.
17.50. Мультфільм.
18.00. Карадзеўскае паляванне. Шоу-казіно.
19.00. Абласныя навіны (Віцебск).
19.10. Наш каментарый.
19.15. Эканамічная хваля. Што не сказаў Гіпакрат? Прымае ўдзел міністр аховы здароўя Беларусі В. С. Казакоў.
20.20. «Без дакору сумлення». Пісьменнік Л. Я. Прокша.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Прэм'ера маст. фільма «Крыж міласэрнасці».
22.50. НІКа.
23.05. Конны спорт. Міжнародны турнір па канкуру.

І канал. Астанкіна

14.00. Навіны.
14.20. Урокі Волькі Івановай.
14.35. «Пявучая Расія». Маст. фільм. 2-я серыя.
15.55. Фільм — дзецям. «Як я быў вундэркіндам».
17.00. Навіны.
17.25. Студыя «Палітыка» паказвае.
17.50. Канцэрт з твораў Ф. Шапэна ў выкананні Р. Керэра.
18.15. «Багатыя таксама плачуць». Маст. фільм.
19.00. Тэма.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Прэм'ера маст. фільма «Кватэра». 1-я серыя.
21.20. Пяць кольцаў.
21.55. Прэм'ера маст. фільма «Украдзенае золата» з цыкла «Прыгоды прыватнага сышчыка» (Венгрыя). 1-я серыя.
23.00. Навіны.
23.25. Відэадром.
23.55. «Добра». Фільм з удзелам шоу-групы «Доктар Ватсан».
0.25. «Паклоннікам індыйскага кіно». Кінаканцэрт.

Канал «Расія»

15.50. Мульці-пульці.
16.00. «Тон-лабірынт».
16.30. Там-там навіны.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Балет Санкт-Пецярбурга. Дж. Баланчын «Бэзавы сад».
17.20. Канцэрт духоўнай музыкі з Казанскага сабора.
18.00. Парламенцкі веснік.
18.15. Магікане. Алег Басілашвілі.
18.45. Анонс. Іграе Гідон Крэмер.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Тыдзень тэлевізійнага кіно ЗША. «Здрадніцтва». Маст. фільм з паліцэйскага тэлесерыяла «Вуліцы Сан-Францыска».
20.20. Літаратурныя дыялогі. А. Геніс і П. Вайль у Маскве.
21.00. Акно ў Расію.
22.00. Весткі.
22.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
22.35. «Залаты Астап». Усерасійскі конкурс сатыры і гумару.
22.50. Фартуна. «Капітан Каталкін і іншыя». Шоу-праграма Аляксандра Буйнова.

15 ліпеня

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. Маст. фільм «Крыж міласэрнасці». 2-я серыя.
10.10. «Вобраз». Літаратурны часопіс.
16.30. Навіны.
16.35. Мультфільмы.
17.20. «Калыска чатырох чараўніц». Прэм'ера тэле-спектакля па п'есе У. Караткевіча. Да 110-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы.
18.00. Дак. фільмы.
19.00. Абласныя навіны (Гомель).
19.10. Наш каментарый. «Садружнасць па-брытанску?»
19.15. «Пілігрым» у гасцях у «Ветра вандраванняў».
20.00. Фільм-канцэрт.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Маст. фільм «Крыж міласэрнасці». 3-я серыя.
22.35. НІКа.
22.50. Рэпартаж з міжнароднага фестывалю «Парад дыксілендаў-92».

І канал. Астанкіна

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. Ранішняя гімнастыка.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.50. «Мы рэха адно аднаго».
10.10. Дак. фільм.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
13.10. Тэлемікст.
13.55. Блакнот.
14.00. Навіны.
14.20. Сёння і тады.
14.50. «Прычына». Маст. фільм.
15.55. Фільм — дзецям. «Як я быў вундэркіндам». 2-я серыя.
17.00. Навіны.
17.25. Студыя «Палітыка» паказвае.
18.00. «Багатыя таксама плачуць». Маст. фільм.
18.45. Гісторыі, расказаныя ў Сочы.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Маст. фільм. «Кватэра».
21.10. Чорная скрыня.
21.50. Маст. фільм «Візіт нунцыя» з цыкла «Прыгоды прыватнага сышчыка». 2-я серыя.
23.00. Навіны.
23.25. Лімпапо.
23.55. Канцэрт Маскоўскага камернага хору.
0.55. «Прычына». Маст. фільм.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. «Малыя гарады — вялікія праблемы».
8.25. «Тон-лабірынт».
8.55. Кніжны развал.
9.10. «Вячэрні салон» у ранішнім эфіры.
11.10. Сялянскае пытанне.
11.30. «Гракі». Маст. фільм.
13.00. Весткі.
15.00. Пра бізнес і пра сябе.
15.30. «Надзвычайнае здарэнне».
15.55. Хрысціянская праграма.
16.40. Т. Ін. Ка.
16.55. «Далёкі Усход».
17.40. Тварам да Расіі.
17.55. Тыдзень тэлевізійнага кіно ЗША. «Як вырасціць бізнес».
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Тэлегульня «Лога».
19.55. Фестываль «Красная плошча запрашае».
22.00. Весткі.
22.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
22.35. На сесіі ВС Расійскай Федэрацыі.
23.05. Лясы.

НАДВОР'Е

14 ліпеня

Сёння ўдзень па заходняй палавіне рэспублікі кароткачасовыя дажджы, навальніцы. Тэмпература паветра ў Брэсце, Гродна —25—27, Віцебску, Мінску, Магілёве — 27—29, Гомелі —28—30 градусаў цяпла. У наступныя двое сутак месцамі кароткачасовыя дажджы, навальніцы. Тэмпература паветра ўначы 11—16, удзень: 15 ліпеня 24—29, 16-га — 20—25 градусаў цяпла.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін —32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах —32-35-91.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63.850.
Зак. № 139.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12